

Timo Koivusalo:
Työrauhakin tehdään kynällä.
Sivu 12

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma karsisi nyt kuntien palveluja.
Sivut 16-17.

Jukka Pekkarinen:
Budjetti-kehityksen marginaaleja voisi kasvattaa.
Sivut 20-21.

Tomi Voutilainen:
Julkisen sektorin it-johdaminen kriisissä.
Sivut 28-29.

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n lehti

2 | 2010

sttklehti

Ministeri Anne
Holmlund:

**POLIISIEN
PIKAKOULUTUS
EI SOVI SUOMEEN.**

Sivut 8-9.

Tässä numerossa

sttklehti

STTK-lehti
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK-järjestölehti
35. vuosikerta

Julkaisija
STTK ry

Päätoimittaja,
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Toimitus
Käyntiosoite
Mikonkatu 8 A, 6. kerros
Postiosoite
PL 421, 00100 Helsinki

Puhelin
(09) 13 15 21

Telefax
(09) 652 367

Internet
www.sttk.fi

E-Mail
STTK:n toimiston henkilöstö:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

STTK-lehden posti:
marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Ilmoitukset
Kaupalliset ilmoitukset,
myynti, trafiikki ja laskutus:
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Osoitteenmuutokset
Osoitteenmuutokset tulee
tehdä kirjallisesti omaan
jäsenliittoon
– Ei keskusjärjestöön eikä
lehden toimitukseen.

Ulkoasu
Workshop Päiviä Oy

Taitto
Hansaprint: Ilkka Eskola

Painopaikka
HANSAPRINT 2010 /
STTK10_02
Painos 40 000

Lehden paperi
GalerieFine Silk 70g

Kannen kuva
Kuvassa sisäministeri
Anne Holmlund
Kuva: Eija Hiltunen

Ilmestymis- ja
aineistoaiakataulu
Numero 3/2010
Aineisto 12.04.2010
Ilmestyy 26.04.2010
ISSN 1237-9921

REMES

”Nyt voimme aidosti päättää, mitä palveluja säästämme ja mitä karsimme. Kun henkilökunta ei riitä, raharesurssit eivät riitä ja palvelutarpeet kasvavat, valinnasta tulee sattumanvaraista.”

Kuntaliiton toimitusjohtajan
Kari-Pekka Mäki-Lohiluoman
haastattelu keskiaukeamalla.

3 Pääkirjoitus

4 Lyhyesti

5 Työmarkkinakierros jatkuu.

Kunta-alalla sopimukset, valtio auki.

8 Ministeri Holmund ei usko poliisien pikakoulutukseen.

Nopea koulutus ei sovi Suomen malliin.

10 Teollisuus etsii itseään laman jälkeen.

Huippuosaaville yrityksille aina kysyntää.

11 Päätoimittajan kolumni.

12 Gallup.

Vieläkö lakko on käypä ase?

14 Ura ja perhe vieläkin hankala yhdistää.

Valtaa delegoimalla se ehkä onnistuisi.

16 Mäki-Lohiluoma patistaa miettimään karsimista nyt.

Myöhemmin valinta on sattumaa.

18 Mahdollisuuksien Suomi.

STTK lobbaa eduskuntavaaleissa.

19 Ylikoulutetaanko suomalaisia?

20 Pyhä paha budjettikehys.

Ja siitä pidetään kiinni!

22 Osallistu STTK-lehden lukijatutkimukseen.

Mahtavat palkinnot!

23 Maailmalta.

24 EU Nyt.

Tänä vuonna torjutaan köyhyyttä ja syrjäytymistä.

26 Työuryhmä sopuun, eläkeryhmä ei.

OECD arvioi tuloksia seuraavaksi.

27 Tätä mieltä STTK.

28 Talous.

Valtion ICT-hyödyt vielä haaveiden osastossa. Ainoat hyötyjät ovat ICT-alan firmat.

30 Ristikko.

Pääkirjoitus

marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Myrskyjen silmässä

Työmarkkinakentillä pitää kiirettä vähän joka suunnassa. Eläkkeelle siirtymisiin nostamiseen tähänneistä työryhmistä toinen ylsi yksimieliseen lopputulokseen, toisen työ päättyi vailla yhteistä näkemystä ja näin ollen myös esitystä.

Jälkinäytökset ovat edessäpäin. Parhaillaan OECD:ssä lasketaan **Jukka Ahtelan** vetämän työelämäryhmän esitysten vaikuttavuutta. Tässä vaiheessa on epäselvää, mitä sitten tapahtuu, jos OECD:n ekonomistien laskutukset osoittavat eri lukuja kuin Suomessa EK:n ja palkansaajapuolen.

Mistään riippumatta varmaa on, että tämä ei jäänyt viimeiseksi eläketä työelämäväännöksi yleensäkkään. Tästä pitää huolen paitsi väestön vanheneminen ja pitenevä elinaika, ennen kaikkea finanssikriisiä seurannut valtiontalouden kustannusvaje, jota työttömyys pahentuessaan entisestään syventää. Outoa vain on se, että nyt näyttää syntyneen tunnelma, jossa mikään muu lääke kuin eläkeiän nopea nostaminen tai esimerkiksi työttömyysputken vielä nopeampi tukkiminen ei kurimukseen auttaisi.

Jossakin propagandakoneistossa pyöritetään levyä, jonka mukaan työeläkkeitä koskeva päätöksenteko pitäisi ottaa pois järjestöiltä, kun ne eivät kyenneet sopimaan eläkeiän nostamisesta. Eläkkeet ovat myöhenettyä palkkaa, ne maksetaan palkansaajien ja työnantajien suorittamista maksuista. Aika kummallista olisi, jos eläkkeitä koskeva päätöksenteko ei olisi maksajan.

Palkansaaja on yleensä myös äänestäjä. Luulenkin, että poliitikkojen vastaanottamat viestit vaalikentillä ovat pitkälti samoja kuin palkansaajaliittojen: parantakaa työelämää, niin työuratkin pitenevät!

Kaiken keskellä työmarkkinakierros on pahasti vaiheessa. Työuraryhmien loppumelkeissä aika vähälle huomiolle jäi se, että kuntapuolella päästiin sopimuksiin. Uskaltaisinko jopa väittää, että hurjasta ennakkokohinanasta huolimatta melko vähin äänin. Hyvä näin. Epävarmuutta työmarkkinoilla silti riittää, sillä jäänmurtaja uhkaa lakko maaliskuun alussa ja mahdollista satamalakkoa on lykätty myöhemmäksi maaliskuuta.

Lunta tulvillaan on raikas talvisää

■ Lumen määrä antaa aihetta parranpärinälle. Ennätyskorkeiden kinsten äärellä varsinkin kaupungeissa raivostuneet ihmiset jaksavat kiukutella siitä, miten huonosti on aurattu katuja.

Arkiarjella luulisi ihan jokaisen tajuavan, että nämä kelit ovat poikkeukselliset. Ei olisi järkeä siinä, että satunnaisten lumitalvien varalle kaupunkien halleihin ja kellareihin ostettaisiin erityisjärjettä aurauskalusto odottamaan sitä mahdollista myrääkkää. Semmoiseen ei kansalaisten veroeuroja kannata tuhata. Näin ollen on vain hyväksyttävä se, että lunta voi nyt joutua auramaan ihan omin pikku jaloin kunnes isompi katepilari ehtii omaan kortteliin.

Suomalaisilla pitää olla lumen taju. Keli ei ole ongelma, vaan mahdollisesti väärät jalkineet, vähäinen vaatetus tai ruikuttava mieli. (mlr)

TNS Gallup tutki: TYÖURAT JATKUVAT PORKKANALLA, EI KEPILLÄ

■ Kansalaisten mielestä parhaat keinot työurien jatkumiseen löytyvät työhyvinvoinnin kehittämisestä. Suomalaisten halukkuuteen jatkaa työssä pidempään vaikuttavat kaikkein eniten työn mielekkäisyys (85 %), mahdollisuudet vaikuttaa työaikajärjestelyihin (77 %), lomapäivien lisääminen (74 %) ja johtamistapojen parantaminen (70 %).

Vähiten halukkuutta työurien pidentämiseen lisäävät suomalaisten mielestä osa-aika-eläkkeen poistaminen (11 %), työttömyysturvan heikentäminen eli niin sanotun työttömyyseläkeputken poistaminen (13 %) ja eläkekertymän heikentäminen (29 %).

Sen sijaan lähes puolet suomalaisista on sitä mieltä, että keppiä käyttämällä vähennetään työntekijöiden halua jatkaa työssä pidempään. Eniten halua pidempään työhön vähentäisivät osa-aika-eläkkeen lopettaminen (47 %), eläkekertymän heikentäminen (48 %) ja työttömyysputken poistaminen (33 %).

Tiedot käyvät ilmi SAK:n, STTK:n ja Akavan TNS Gallupilla teettämästä tutkimuksesta. Tutkimus tehtiin 5.-10. helmikuuta 2010 ja siihen vastasi 1231 suomalaista.

Valmistelussa luotetaan palkansaajajärjestöihin

Yli puolet suomalaisista (51 %) sanoo luottavansa eläkeasioiden valmistelussa eniten palkansaajajärjestöihin. Luottamus palkansaajajärjestöihin on kasvanut viime vuodesta (48 %). Maan hallitukseen luottaa näissä asioissa 15 prosenttia kansalaisista.

Tutkimus kokonaisuudessaan löytyy verkkosivuiltamme www.sttk.fi

Juri Aaltonen STTK:n kv-päälliköksi

■ STTK:n kansainvälisten asioiden päälliköksi on valittu oikeustieteiden lisensiaatti Juri Aaltonen (kuvassa). Kansainvälisten asioiden päällikkö vastaa järjestön edunvalvonnan kansainvälisistä edellytyksistä, koordinoinnista, päätöksenteon valmistelusta ja STTK:n yhteyksistä eurooppalaiseen ja globaaliin edunvalvontaan.

Aaltonen (40) aloittaa tehtävässä 15. maaliskuuta. Hän siirtyy uuteen tehtävään STTK:n lakimiehen tehtävistä.

STTK:n nykyinen kansainvälisten asioiden päällikkö Risto Kousa siirtyy maaliskuussa FinUnionsin johtajaksi Brysseliin kolmeksi vuodeksi.

Suoralle Green Office -merkki

■ WWF on myöntänyt Ammattiliitto Suoran toimistolle Green Office -merkin käyttöoikeuden.

- Vastuullisuus tässäkin muodossa sopii erinomaisesti aatemaailmaamme ja arvoihimme, sanoo Suoran puheenjohtaja Tarja Lankila.

Aloitteen takana oli Suoran nuorista jäsenistä koostuva nuorisotoimikunta, joka esitti Green Office -merkin hakemista vuosi sitten liiton hallitukselle.

Suoran toimistolla on käytössään huolellisesti valmisteltu oma ympäristöohjelma, jonka avulla säästetään muun muassa paperi- ja materiaalikustannuksissa sekä energiankäytössä. Myös jätteenlajittelu on päivitetty ekokuntoon.

Meijerialan Ammattilaisille sopimus

■ Meijerialan Ammattilaiset MVL ja Elintarviketeollisuusliitto ovat sopineet meijereiden erikoiskoulutuksen saaneiden ja teknisten toimihenkilöiden uudesta työehtosopimuksesta ajalle 1.3.2010 -31.3.2012.

Tehtyyn sopimukseen sisältyy vuonna 2010 palkankorotukset keväällä ja syksyllä. 1.3.2010 maksetaan toimihenkilöille erillinen 90 euron kertakorvaus. Osa-aikaisten kertakorvauksen määrä suhteutetaan täyteen työaikaan.

Lokakuussa palkkoja korotetaan 0,5 prosentin yleiskorotuksella. Myös pisteen hintaa korotetaan 1.10.2010 alkaen 0,5 prosentilla. Lisäksi Meipake-palkkausjärjestelmän toimivaativuusluokkien vuorovaikutustaulukoihin lisätään 2 pistettä 1.10.2010 alkaen.

MVL-sopimuspalkkaisten palvelusvuosilijärjestelmä otetaan käyttöön 1.10.2010 alkaen. Sopimuspalkkaisten toimihenkilöiden palkassa on huomioitava palvelusaika ansiotasoa korottavana tekijänä 3, 5, 10, 15, 20, 25 ja 30 vuoden portaisissa.

Tehdyn sopimuksen mukaan yhdysmiesten ja työsuojeluvaltuutetun korvaukset nousevat 1.3.2010 alkaen 5 prosenttia.

Vuoden 2011 korotuksista sovitaan erikseen

Vuonna 2011 palkkoja korotetaan sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa 1.3.2011 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta. Liitot sopivat palkankorotukset 31.1.2011 mennessä.

Mikäli vuoden 2011 palkankorotuksista ei päästä yksimielisyyteen, työehtosopimus voidaan irtisanoa päättyään 30.9.2011.

Pardia: Katsastusalan pätevyysvaatimuksia ei saa heikentää

■ Palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja Antti Palola katsoo, että liikenne- ja viestintäministeriön hanke katsastustoiminnan kilpailuttamisen lisäämiseksi sisältää useita kyseenalaisia muutosehdotuksia.

Noususuhdanteen aikana katsastusosalalle oli tilapäisesti vaikea saada koulutettua henkilöstöä. Nyt suunnitellaan alan koulutusvaatimusten madaltamista. Jatkossa esimerkiksi automekaanikon tutkinnolla olisi pätevyys määräaikaikatsastusten tekemiseen.

Työvoimapula oli tilapäinen ja sen suurin aiheuttaja on Palolan mukaan alan palkkaus, joka ei ole kilpailukykyinen muun sektorin kanssa.

- Tutkintovaatimusten madaltamisen vaarana on, että alan kiinnostus vähenee, jos katsastusalan henkilöstön urakehitys heikkenee uudistuksen seurauksena.

Pardia: Valtiontaloutta ei pelasteta palkkaleikkauksilla

■ Palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja Antti Palolan mielestä valtiontalouden heikkoa tilannetta ei pelasteta henkilöstön palkkoja leikkaamalla.

- Valtiotyönantajan tarjous tämän vuoden palkankorotukseksi jäi reilusti alle paljon puhutun puolen prosentin palkka-ankkuritason. Neuvottelujen aikana valtiotyöntäjä on myös esittänyt lomarahojen leikkausta.

Pardian ja työnantajan näkemykset ovat tällä hetkellä lähes kaikissa keskeisissä asioissa hyvin kaukana toisistaan.

- Alkuperäisestä neuvottelutavoitteesta ei tingitä. Emme hyväksy valtion henkilöstön palkkojen leikkaamista tai palkankorotuksista luopumista.

SPAL: Urakehitys vaatii rahaa ja voimavaroja

■ Palomiesliiton mielestä Pekka Myllyniemen palomiesten uraselvityksen esitysten toteuttaminen vaatii määrätietoista työtä alan toimijoiden kesken. On positiivista, että alaa kehitetään, mutta kehittäminen vaatii rahoitusta ja voimavaroja.

- Urakehitys oman alan sisällä on pelastusalan henkilöstölle mahdollisuus, joka on osa hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Ilman lisäpanostuksia se ei toteudu. Pelastustoimessa ja sen tehtäväkentän laajentamisessa on ollut ennenkin uusia ideoita, jotka ovat kaatuneet rahoituksen ja tuen puutteeseen. On huolehdittava, ettei taas kerran käy niin, Palomiesliiton puheenjohtaja Kim Nikula vaatii.

Nikulan edellyttää, että valtioneuvosto ei sysää palomiesten ikääntymis- ja urakehitysongelmaa yksin 22 pelastuslaitoksen niskaan.

- Ongelmaksi ei saa muodostua raha. Palomiesliitto on esittänyt kustannusneutraalinkin vaihtoehdon.

Tehy kannattaa rajattua lääkkeenmääräämisoikeutta

■ Sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehy kannattaa lähiaikoina eduskunnan käsittelyyn tulevaa hallituksen esitystä hoitajien rajatusta lääkkeenmääräämisoikeudesta.

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus olisi terveyskeskuksessa palvelussuhteessa olevalla sairaanhoitajalla, terveydenhoitajalla ja kättilöllä hoitamiensa potilaiden osalta. Esityksessä ehdotetaan myös, että optikko ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva suuhygienisti oikeutettaisiin hankkimaan vastaanotolla tarvittavia lääkkeitä.

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus on esimerkki toimenpiteestä, jolla voidaan tehdä sujuvammaksi terveydenhuollon työnjakoa ja toimintatapoja.

- Kyseessä on siis tervetullut uudistus, joka lisää terveyskeskusten vastaanotto toiminnan toimivuutta ja edistää potilaiden hoitoonpääsyä, sanoo Tehyn puheenjohtaja Jaana Laitinen-Pesola.

Valtiovarainministeriö töräytti seuraavan hallituksen ohjelmakeskustelut käyntiin kestävyysvaje -asiakirjalla. Reilun vuoden päästä vaalien jälkeen kirjoitetaan hallitusohjelmaan Suomi-neidon askelmerkit ulos taloudellisesta hetteiköstä.

Termi "kestävyysvaje" on sanakummaajainen, joka aiheuttaa pienessä osassa asiantuntijoita lähes orgastisia reaktiota, mutta suurimmassa kansalaisia lähinnä vastenmielisyyttä ja ihmettelyä. Mikä ihmeen kestävyys ja mikä ihmeen vaje? Tarvitaanko lääkettä jotta talouden viagraa?

Mutkia hieman oikomalla kyse on siitä, että suomalaiset elävät yli varojensa. Julkinen sektori velkaantuu. Käsité pitää sisällään melko pitkän aikavälin: raportissa tarkastelut yltävät vuoteen 2060.

Raportin mukaan todennäköisen kehityksen valossa valtiontalous on noin 12 miljardia euroa pakkasen puolella. Summa vastaa esimerkiksi noin 8 vuoden lapsilisiä. Vajeen voi korjata myös nostamalla kaikkia valtion veroja lähes kymmenellä prosenttiyksiköllä.

On selvää, että pitkälle tulevaisuuteen tehdyt arviot pitävät sisällään paljon epävarmuuksia. Kehitys voi olla kaavailtua paljon parempaa tai huonompaa. Ministeriön raportti on ehkä hieman synkistelevä, mutta olennaista on sen keskeinen viesti: politiikassa on tehtävä valintoja, jotka keventävät valtiolaivan kulkua. Tällä syvällä karahdetaan kiville.

Ministeriö on tarkistanut laskelmiaan, koska uutta tietoa on tullut. Kahden seikan vuoksi laskelmat ovat synkistyneet. Taloudellisen taantumien lasku ja siitä toipuminen näyttää raportin mukaan olevan erittäin hankalaa. Tältä osin on mahdollista hahmotella hieman positiivisempi kehitysura kuin ministeriön hitaan toipumisen tie. Kansalaisten elinajan odote on noussut reippaammin kuin aiemmin kuviteltiin. Tämä on miellyttävä uutinen yleisesti ottaen, mutta julkisen talouden kannalta se on rasite, jos eläkkeelle siirtyminen ei samassa suhteessa myöhenny.

Politiikot ovat melko varovaisesti ottaneet raportin vastaan. On ymmärrettävää, että vaalien alla "veren, hien ja kyneleiden" tarjoaminen kansalaisille ei välttämättä ole parasta äänten keräilyä.

Raporttia on luettu hieman väärin. Ajatellaan, että tarjolla on kaksi vaihtoehtoa: rutto tai kolera, verojen korotukset tai leikkaukset. Tai molemmat. Tällöin jää näkemättä kolmas mahdollisuus. Työllisyyssasteen ja tuottavuuden kohottamisella vaje voidaan myös kattaa.

Kolmas tie on meidän tiemme. Me joudumme jossain määrin turvautumaan menojen karsimisiin ja verojen korotuksiin, mutta julkinen talous on vakautettava ennen muuta tuottavuutta kehittämällä ja työllisyyssastetta nostamalla. On selvää, että suomalaisten on jonkin verran pidennettävä työuraansa. Se hoituu vallan hyvin jo päätetyillä toimilla, paniikkiin ei ole syytä.

Rutto vai kolera? Kiitos ei, kummallekin. Valitsimme terveen, inhimillisen ja kestävä tavan keventää valtiolaivan kulkua: tehdään vähän enemmän duunia. |

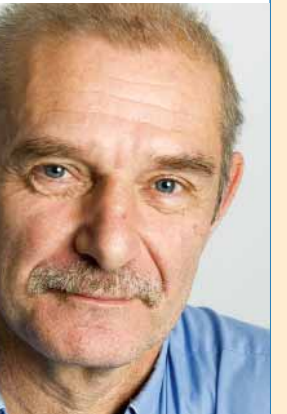
Ralf Sund

Kirjoittaja on STTK:n talouspoliittinen asiantuntija.

Kolumni

Rutto vai kolera?

ralf.sund@sttk.fi

Palkka-ankkurin kööysi katkesi

Toimihenkilökentän sopimuksissa Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n 0,5 prosentin palkka-ankkuri ei ole pitänyt.

Toimihenkilöunioni sai 0,5 prosenttia lisää palkkoihin teknologiateollisuudessa, mutta syksyn korotuksista neuvotellaan erikseen. Sopu loppuvuoden korotuksista pitäisi saada ennen kesäkuuta, muutoin sopimus voidaan irtisanoa päättymään syyskuun lopussa. Myös vuoden 2011 korotukset jätettiin myöhemmin neuvoteltaviksi.

Merkittävä parannus TU:laisille on lokakuun alusta voimaan astuva kuuden päivän palkallinen isyysloma.

Pidemmän aikaa työpaikoilla eripuraa aiheuttanut järjestöllinen reviirikiista toimihenkilöiden ja ylempien toimihenkilöiden kesken annettiin selvitysmiehen kartoitettavaksi. Osa-puolet tarkastelevat tuloksia syyskuun jälkeen. Jos yhteistä näkemystä soveltamisalasta ei löydy, teknologiateollisuuden sopimus voidaan sanoa irti ensi tammikuussa.

Välirauhaa helpottaa uusi käytäntö. Työehtosopimuksen mukaan työnantajan pitää ilmoittaa henkilöstöryhmi- en edustajille, mitä työehtosopimusta noudatetaan, kun uusia palkataan tai entisten työtehtäviä muutetaan.

”Nollaa ei ole kiire kuitata”

TU:n jäsenistä noin puolet on uusien sopimusten piirissä. Auki on vielä 30 sopimusta. Muun muassa energia-, elintarvike-, itc- ja kulutustavarasektori ovat neuvoteltavana.

Teollisuussektorin johtaja **Markku Palokangas** toteaa, ettei TU:lla ole kiire lähteä nollaratkaisuja kuittaamaan.

Sopimuksettomassa tilassa ollaan paperiteollisuudessa ja Finnairilla. Paperiteollisuuden sopimus päättyi jo viime lokakuussa. Neuvotteluissa edistettiin helmikuussa, mutta alan tulevaisuus vaikeuttaa sovun syntyä.

Elintarvikealalla neuvotteluja hankaloittaa kaupan aukiolon laajentami-

nen. Työnantajapuoli haluaa laajentaa elintarvikealan työaikaa viikonloppuihin.

Lääkärillä käynti työajaksi

Tehy ja SuPer neuvottelivat yksityiselle terveyspalvelualalle 1,3 prosentin yleiskorotuksen maalikuun alusta lähtien. Lisäksi syyskuussa tulee 0,55 prosentin paikallinen erä.

Muun muassa lääkäriasemia, sairaaloita ja terveyskylpylöitä koskevat sopimukset ovat voimassa vuoden 2011 loppuun. Sopimus voidaan irtisanoa jo aiemmin, jolloin se päättyisi ensi vuoden helmikuussa.

Ammattiliitto Suoraan kuuluva Kelan toimihenkilöyhdistys teki kaksivuotisen sopimuksen, joka toi helmikuun alusta 0,95 prosentin yleiskorotuksen sekä 0,8 prosentin korotuksen henkilökohtaiseen osaan. Ensi vuoden korotuksesta neuvotellaan erikseen.

Kelan toimihenkilöiden käynnit työterveyslääkärillä ja työterveyshoitajalla kuuluvat maaliskuusta lähtien työaikaan.

Uusi työehtosopimus on voimassa myös Meijerialan Ammattilaisilla MVL:lla. Keväällä maksetaan 90 euron kertakorvaus, lokakuussa palkat nousevat 0,5 prosentilla.

Pardialaisella keinosiemennysalalla korotus on 0,6 prosenttia, ensi vuoden korotukset neuvotellaan erikseen. Tekstimuutoksineen korotus on 1,3 prosenttia.

Yliopistoista tuli iso ongelma

Kaikki yliopistosektorin pääsopijajärjestöt Pardia, akavalainen JUKO ja SAK:lainen JHL ottivat helmikuussa aikalisän neuvotteluihin.

Palkkaratkaisun lisäksi auki olivat kaikki luottamusmie- ja työsuojelusopimukset. Pardialaisen Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliiton YHL:n mukaan yliopistouudistus on osoittanut, etteivät yliopistojen rehtoreiden neuvottelutaidot ole riittävällä tasolla. YHL:n mukaan tilanne on kestävä, sillä Oulun yliopisto neuvottelee henkilöstövähennyksistä, vaikka luottamusmiessopimus ei ole voimassa. |

Kuntapuolella virka- ja työehtosopimusneuvottelut saatiin päätökseen melko rauhallisesti.

Kuntapuoli sopuun puolikivuttomasti

■ Kuntapuoli sai virka- ja työehtosopimusneuvottelunsa päätökseen suhteellisen kivuttomasti. Työtaiteluihin tai niillä uhkaamiseen ei tarvinnut turvautua.

Niin sanotun Tehy-pöytäkirjan ulkopuolella oleville kuntasektorin sairaanhoitohenkilöstölle, lähihoitajille ja perushoitajille sopimus on Suomen lähi- ja perushoitajaliiton (Super) mukaan kustannusvaikutuksiltaan 0,9 prosenttia kunta-alan palkkasummassa.

Kaikille superilaisille kohdennetaan 1,3 prosentin palkankorotus helmikuun alusta alkaen. Korotusta perusteltiin samapalkkaohjelmalla ja alan naisvaltaisuudella. Sopimukseen sisältyi myös syyskuusta alkaen 0,7 prosentin tuloksellisuuserä sekä palkkojen alarajakorotuksia helmikuusta alkaen. Sopimuskausi jatkuu vuoden 2011 loppuun. Se voidaan tarvittaessa irtisanoa päättymään ensi vuoden helmikuussa.

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyn osalta samapalkkaerät eivät jakaudu tasan kuten SuPerissa. Jyväskyläisten saamien palkankorotusten keskiarvokustannusvaikutus on 0,8 prosenttia. Samapalkkaisuuserä vaihtelee sopimusalan mukaan 0,4 prosentista 1,3 prosenttiin.

Tuloksellisuuden edistämistä tukeva paikallinen 0,7 prosentin järjestelyerä tulee jakoon tämän vuoden syyskuussa. Järjestelyerän tavoitteena on parantaa kuntien ja kuntayhtymien palvelutuotannon tuloksellisuutta ja hillitä menojen kasvua. Työnantajan on tarjottava koko henkilöstölle mahdollisuus osallistua tuloksellisuushankkeisiin.

Mahdollisuus saada paikallista järjestelyerää edellyttää henkilöstön mukanaoloa tuloksellisuutta edistävissä toimenpiteissä ja hankkeissa.

Luottamusmiesten ajankäyttöön ja korvauksiin tulee uuden sopimuksen myötä parannuksia.

Neuvottelutuloksessa olivat mukana Kunnallinen työmarkkinalaitos, Kunta-alan unioni (Jyty ja JHL), Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO, Tekniikka ja Terveys KTN sekä Toimihenkilöiden neuvottelujärjestö TNJ. Sopimuksen piirissä on noin 380 000 viranhaltijaa ja työntekijää.

Jyty neuvottelee myös STTK:laiden kirkon työntekijöiden palkoista ja sopimusehdoista. Sopu syntyi helmikuun alussa. Palkat nousevat tänä vuonna kaikilla 1,1 prosenttia. Joillakin kausityöntekijäryhmillä ja osalla papistoa korotus on 1,3 prosenttia. Yleiskorotuksia on tänä vuonna kaksi. Niistä ensimmäinen maksetaan huhtikuussa ja toinen lokakuussa. Kahden muun vuoden korotuksista neuvotellaan myöhemmin.

Ministeri Anne Holmlund: Poliisien pikakoulutus ei ole Suomen malli

Poliisilla oli viime vuonna sen historian suurin työllistämisoopperaatio. Sisäministeri Anne Holmlundin (kok) mukaan oopperaatioissa on onnistuttu erinomaisesti. Aiemmin poliiseja koulutettiin enemmän kuin pystyttiin työllistämään.

Poliisien pikakoulutukselle ministeri sanoo ei. – Se ei ole Suomen malli.

– Nyt olemme pystyneet työllistämään 300 poliisia enemmän kuin vuosi sitten, Holmlund sanoo.

Hänen mukaansa tilanne oli hallituskauden alussa kestänyt. Silloin keskusteltiin vain siitä, että koulutetut eivät saa työpaikkaa, vaikka kentällä on tarvetta.

– Meillä oli hankala tilanne, kun valitsi epätasapaino, paljonko poliisiammattikorkeakouluun otettiin opiskelijoita ja paljonko virkoja vapautui. Eläkepoistuma ja kehysrahoitus eivät olleet tasapainossa, Holmlund sanoo.

Myös keskustelu työttömistä poliiseista aiheutti sen, ettei poliisikursseja saatu täyteen. Siksi poliiseja valmistuu muutamana lähivuotena aiempaa vähemmän.

Hän muistuttaa, että poliisikoulutus kestää noin 3,5 vuotta.

– Putki on pitkä, ennen kuin sieltä tullaan ulos. Jatkossa pitää selvästi varmistaa, että kentällä on mahdollisuuksia myös työllistää nämä henkilöt.

Poliisien koulutustasoa ei lasketa, Anne Holmlund sanoo.

Poliisien määrä notkahtaa

Suurten ikäluokkien eläköityminen vaikuttaa lähivuosina poliisienkin määrään. Tänä vuonna rivistä poistuu noin sata poliisia enemmän kuin valmistuu ja sama kehitys jatkuu vielä ensi vuonna.

– Itse asiassa poliisien määrään on tulossa notkahdus. Epätasapaino poliisiammattikorkeakoulusta valmistuvien ja täytettävien virkojen välillä muodostui niin suureksi, että työttömiä poliiseja oli pahimmillaan monta sataa. Nyt määrä on enää muutamia kymmeniä.

Holmlundin mukaan osa näistäkin on sellaisia, joille ei heti aukea virkaa sillä puolella maata, jossa he haluavat työskennellä. Valmiin poliisin työllistymisen odotusaika on tällä hetkellä keskimäärin pari kuukautta.

– Tämän vuoden lopulla ja ensi vuonna poliisien määrä laskee. Määrä ei kuitenkaan laske dramaattisesti, vaan palaa vanhalle tasolle.

Holmlund muistuttaa, että poliiseja ei voi pikakouluttaa.

– Emme voi lähteä siihen, että koulutuksen tasoa lasketaan. Se ei ole Suomen malli.

Euroopan vähiten poliiseja

Kun notkahduksesta selvittää, Suomessa on Holmlundin mukaan arvioitava mikä oikea määrä poliiseja tulevaisuudessa.

– Suomessa on varmasti Euroopan vähiten poliiseja väkimmään suhteutettuna. Meillä auttaa kuitenkin se, että viranomaisyhteistyö on erinomaista. Poliisin, rajavartioston ja tullin yhteistyö toimii.

Muualla Euroopassa tällainen on pikemminkin poikkeuksellista.

– Monessa maassa poliisiorganisaatiot ovat täysin erillisiä, eikä niillä ole tiivistä yhteistoimintaa muiden viranomaisten kanssa.

Poliisi 2020 -raportissa suunnitellaan tulevaisuutta ja pohditaan, mitkä ovat turvallisuushaasteet jatkossa, kuinka paljon poliiseja tarvitaan ja kuka hoitaa mitään.

Raportin mukaan poliisien määrää pitäisi jatkossa nostaa. Holmlundin mielestä ajatus on oikeansuuntainen.

– Siihen vaaditaan kuitenkin poliittinen sitoumus ja kehysrahoitus pitää varmistaa.

Pelastustoimelle uusia tehtäviä

Holmlund totesi joulukuussa, että pelastustoimen kehittäminen edellyttää uusien toimintamallien omaksumista. Mitä se tarkoittaa?

– Selvitysmies Pekka Myllyniemen pari viikkoa sitten valmistunut raportti käsittelee pelastuslaitoksen tulevaisuutta ja palomiesten urapolkuja. Siinä lähdetään siitä, että pelastuslaitokset olisivat enemmänkin turvallisuuden kokonaistoimijoita, eräänlaisia turvallisuuden tavarataloja.

Pelastuslaitosten halutaan tarjoavan jatkossa ihmisille muitakin palveluita kuin pelastustoimen perinteisiä tehtäviä.

– Esimerkiksi tapaturmien torjunta voisi olla yksi kokonaisuus. Tällä hetkellä se ei ole kenenkään hoidossa. Tämä on kuitenkin vasta ajatuksen asteella.

Holmlundin mukaan Myllyniemen esittämä kokonaisuus ei ehdi toteutua tällä hallituskaudella.

– Uudistuksen peruslinjat on kuitenkin oikea aika tehdä nyt.

Kouluväkivaltaan puututtava yhdessä

Holmlundin ministerikaudella on tapahtunut muun muassa kaksi aseellista kouluiskua, joissa kuoli kymmeniä opiskelijoita. Huoli koulujen väkivalta on lisääntynyt samalla kuin koulukiusaaminenkin.

Mitä viranomaiset voivat tehdä koulukiusauksen välttämiseksi?

– Erilaisia toimenpiteitä iskujen ehkäisemiseksi on käynnistetty toista sataa. Lisäksi tarvitaan kuitenkin myös laaja-alaista yhteistoimintaa.

Holmlundin mielestä ollaan jo aika pahalla uralla, jos viranomainen on ensimmäinen toimija, joka koulujen turvallisuuteen puuttuu.

– Ensimmäiset oireet pitäisi havaita mahdollisimman varhain. Koulukiusauksen torjunta on kuitenkin hankalaa, koska pitäisi ennalta pystyä arvioimaan, kuka on potentiaalinen henkilö, joka tällaista suunnittelee.

Holmlund vetoaa kouluihin ja oppilaiden vanhempiin.

– Viranomaiset voivat tukea väkivallan torjuntaa kouluissa, mutta viranomaiset eivät voi kasvattaa lasta. |

Käsi sydämellä

Miltä tuntuu olla kaikkien poliisipäälliköiden päällikkö, Anne Holmlund?

– Haasteelliselta. Minähän en ole operatiivinen päällikkö, se ketju päättyy periaatteessa poliisiylijohtajaan, mutta poliisihallinto kuuluu minun alueeseeni.

Olet porilaisen leipuriryttäjän tytär. Osaatko leipoa?

– En! Eivät leipurin tyttäret leipoa osaa. Eihän suutarin lapsellakaan kenkiä ole. Olen aina hakenut pullat leipomosta.

Mikä on lempileivonnaisesi?

– En yleensä syö leivonnaisia. Olen luultavasti lapsena syönyt niitä riittävästi. Jos jotakin pitää valita, niin lapsuuden muistoista nousee esiin ai, vanhanaikainen korvapuusti.

Olet Porista kotoisin. Mitä on satakuntalaisuus?

– Satakuntalainen ihminen on tottunut merituuheen ja tuiverrukseen. Satakuntalaisuus antaa ihmiselle pohjan kestää aika paljon ja aika montaa asiaa. Paras ominaisuus on mielestäni rehellisyys.

Miten satakuntalaisuuden nurjat puolet voi torjua?

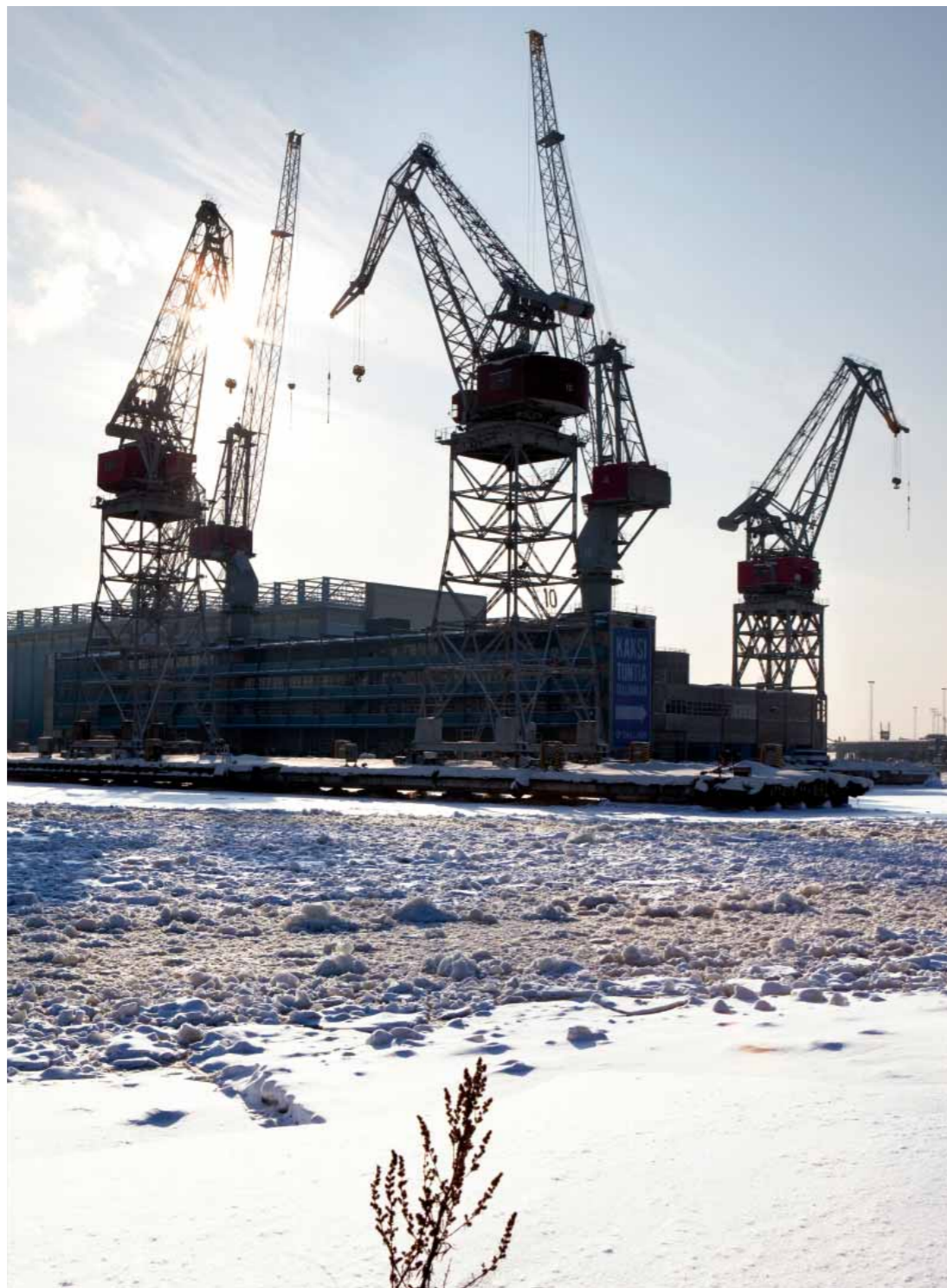
– Minua ainakin kantaa itseironia. Osaan nauraa itselleni ja ironisoida myös omaa toimintaani. Satakuntalaisuudesta kumpuaa omanlaisensa huumorikin.

Haussa huippuosaavat yritykset toimialasta riippumatta

Teollisuus hakee uusia muotojaan

Kun Oasis of the Seas -risteilijä lähti Turun telakalta lokakuussa, monelta telakan työntekijältä lopuivat työt. Mutta Koneen hissiasi-entajilla on edessä jatkossakin reissuja laivalle, tosin ei auringonottoon. Kone myi laivalle 41 hissiä ja niiden mukana myös säännönmukaiset isommat huollot.

Tyhjentyvien telakoiden pelastaminen on yksi teollisuuden toimialakohtaisia kriisiohjelmia. Tulevaisuudessa ei kaivata toimialoja vaan huippuosaajia.

1990-luvun laman aikana Nokia nousi pus-kasta matkapuhelinverkkojen ja matkapuhelimien valmistajaksi. Niillä saattoi puhumisen lisäksi lähettää tekstiviestejäkin.

Nyt Nokia hakee kasvua palveluista, joita kapuloilla voi käyttää. Kymmenen vuoden päästä se voi olla pelkkä palvelujen tuottaja, brandin vaalija ja markkinoija.

Metson liikevaihdosta kolmannes ja tuloksesta yli puolet tulee palveluista. Lindström tunnettiin joskus pesulafirmana. Nyt se on 19 maassa toimiva tekstilivuokraaja, joka vahvistaa asiakkaidensa imagoa.

Samanlaisia tarinoita löytyy kaikilta teollisuudenaloilta.

Tosin esimerkiksi Teknologiateollisuus ry:n toimitusjohtaja **Martti Mäenpää** korostaa, että Suomessa on oltava myös vahva teollinen ydin. Vain se mahdollistaa kilpailukykyisen palvelu-toiminnankin kasvun.

Vientivetoinen ei vedä

Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja **Leif Fagernäs** moitti viime syksynä maan elinkeinoelämän nokkamiesten edessä järjestön Prima-päivässä, että suomalaisia vaivaa vanha kollektiivisen tekemisen ajatus: suomalainen metsäteollisuus tekee sitä, suomalainen metalliteollisuus tekee tätä.

Fagernäsin mielestä meidän pitää irtautua perinteisestä vientivetoisesta ajattelusta. Verkottuneessa taloudessa kumppanit ovat ympäri maailmaa ja jokaisen osan on oltava maailmalla kilpailukykyinen. Osaamista luodaan näissä verkostoissa ja kilpailu käydään niiden kesken.

Fagernäsin alainen, johtaja **Timo Kekkonen** EK:sta vetää samaa linjaa:

– Pieni ja keskisuuri teollisuus on ollut meillä liian riippuvainen näistä isoista suomalaisista toimijoista. Näiden yritysten on hakeuduttava osaksi kansainvälisiä verkostoja ja saatava asiakkaitseen myös muita globaaleja yrityksiä.

Isot yritykset haluavat vähemmän ja isompia kumppaneita. Kekkonen slangilla järjestelmätoimittajia, jotka kykenevät kehittämään tuotteita ja vastaamaan jostakin osa-alueesta, palvelemaan päämiehiään. Tällaisia muutamana sadan hengen firmoja meiltä puuttuu. Kullakin niistä on sitten oma alihankkijaverkostonsa.

Toimialasta ei tietoa

Kekkonen työntää toimialat sivuun:

– Toimialoja on helppo ajatella, mutta globaalit verkostot eivät ole toimialoja.

Kekkonen kaivaa esimerkiksi sähköautot, joilla uskotaan olevan tulevaisuus edessä.

– Autot tullaan varmasti massamittassa valmistamaan siellä, missä niitä nytkin tehdään paljon. Mutta meillä pitäisi olla joku osa-alue, jossa ollaan huippuhyviä, on se sitten vaikka tekniikka niiden autojen lataamiseen ja liiketoimintamallit latauksen rahastukseen.

– Missä muualla sitä osaamista voitaisiin soveltaa ja mihin toimialaan se sitten kuuluu, Kekkonen kysyy. |

Pääkaupunkiseudun kunnissa käy kiivas keskustelu kouluruuasta. Kyse on siitä, lisätäänkö koulujen ruokalistaan yksi kasvisruokapäivä viikossa vai ei.

Tutut kaupunginvaltuutetut ovat kertoneet, että sähköpostit tukkeutuvat lasten vanhempien viesteistä. Kiivasta kannanottoa puolesta ja vastaan.

Aika pikku juttu näin suuressa maailmassa. Mutta miksi se herättää elämää suurempia poliittisia intohimoja?

Luulen, että asia on helppo järjellä ymmärtää ja sen jälkeen joko kannattaa tai vastustaa. On oikeasti helppoa olla jotain mieltä siitä, mitä pitäisi tai ei pitäisi syödä. Tässä kompleksisessa maailmassa, missä miljardit viuhuvat, kustannusvajeet uhkaavat ja kaikki ongelmat ovat vuoren korkuisia, ruokalautasesta on helpottavaa väitellä.

Mitä tulee kouluruokaan yleensä, itse en ikinä lakkaa ihmettelemästä, miksi niin yksinkertaisesta asiasta jaksetaan veivata vuodesta toiseen, aina uudistaa ja aina tapella.

Kouluruokailun on sanottu olevan äitien paras ystävä. Kun lapset saavat koulussa lämpimän aterian, äitien ei tarvitse tässä kohdassa potea huonoa omaatuntoa, kun he käyvät töissä. Uusavuttomiakin vastaan on kouluruualla taistelu. Siis niitä vanhempia, jotka keittävät vedenkin pohjaan. Kouluruuan on myös sanottu pitävän lapsia hengissä silloin, kun kotona isä tai äiti ryyppää ja rahat eivät riitä ruokaan.

Kouluruokailun aito ongelma ovat kustannukset. Ateria pitäisi rakentaa koko ajan halvemmalla. Vaikea yhtälö tässä nousevien hintojen todellisuudessa.

Ennen ei ollut kasvisruokapäiviä. Mutta oli hernerokka-, pinaattikeitto-, kesäkeitto sekä puuro- ja vellipäiviä. Ei liene vaikea arvata, miksi. Jos olisin päättäjä, tarjoaisin edelleenkin keittoja, kastikkeita, hyviä puuroja, kiisseleitä, laatikoita ja patoja. Kasviksilla ja ilman. Sen verran olen eloni aikana kokannut, että tiedän tavallisten kotiruokien olevan halpaa ja hyvää. Maistuvat nirsoimmillekin.

Lasten yökkäily ja vanhempien kiukuttelu kouluruuan ääressä ovat yltäkyläisyyden mukanaan tuomia ongelmia. Siis epäongelmia. Paljon isompi merkitys esimerkiksi lasten terveyden, painon kehityksen ja vireyden kannalta on sillä, mitä kodin jääkaapista löytyy aamulla, koulun jälkeen ja ilta-aterialla. Suunnataan siis tarmo ja liikenevät rahat sinne. |

Päätoimittajalta

Ruokapuheita

marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Onko lakko vanhentunut ase?

Kysyimme tällä kertaa, onko lakko työmarkkinoilla vanhentunut ase. Kukaan ei tyrmännyt lakkoja, mutta reunaehtoja niille asetetaan.

”Työvoima liikkuu alalta toiselle”

Alekski Neuvonen,
tutkimusjohtaja:
Monella alalla lakosta vähän iloa

■ Ajatushautomo Demos Helsingin tutkimusjohtaja Alekski Neuvonen pohtii pitkään, ennen kuin suostuu kommentoimaan lakkojen merkitystä suomalaisilla työmarkkinoilla.

– Lakko ei ole ollut vuosikymmeniä Suomessa samanlainen ase kuin monessa muussa eurooppalaisessa maassa, Neuvonen lopulta toteaa.

– On hirveästi aloja, jossa siitä on käytännössä aika vähän iloa. Esimerkiksi perinteisillä teollisuuden aloilla yksi vaihtoehto on, että tuotanto lakkaa, jos lakkoja tulee.

Neuvonen muistuttaa, että joillakin aloilla saatetaan ajaa tuotantoa alas muutenkin ja silloin lakonuhka saattaa lisätä sitä.

Jossakin lakkokin voi kuitenkin Neuvosen mielestä toimia.

– Lääkäreiden tai sairaanhoitajien lakooissa, joissa kysymys on välttämättömyysasioista yhteiskunnassa, painostus saattaa toimia.

Vaikka lakkoja Suomessa vielä järjestetäänkin, niiden rooli on Neuvosen mukaan paljon kapeampi ja vähäisempi kuin ”joskus silloin”.

Hänen mukaansa suomalaiset vaihtavat nykyisin mieluummin työpaikkaa tai ammattia kuin lakkoilevat.

– Työvoimasta on tullut aiempaa liikkuvampaa. Ihmisillä on nyt aiempaa paremmat mahdollisuudet kouluttautua uudelleen. |

”Yhteiskunnan tuki työntekijöille tärkeää”

Yrjö Hakanen,
puheenjohtaja:
Lakkoja tarvitaan edelleen

■ SKP:n puheenjohtajan Yrjö Hakasen mielestä lakkoja tarvitaan edelleen.

– Kun työnantajat koventavat otteitaan, niin kyllä työntekijöidenkin on voitava turvautua lakkoihin. Ne ovat tehokkaita.

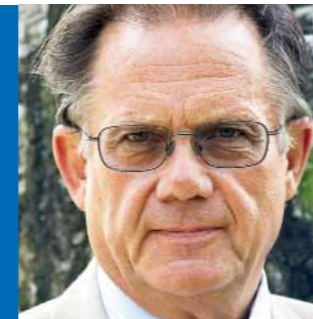
Hakanen muistuttaa muista Euroopan maista, joissa on lamasta huolimatta voitu lakoilla puolustaa työntekijöiden oikeuksia.

– Suomessa voidaan lakoilla saada tuloksia. Suursijoittajilla ja yhtiöiden suurilla omistajilla on edelleen rahaa roppakaupalla. Rahaa on, koska viime vuonna yritykset tekivät keskimäärin parempia tuloksia kuin kymmenen vuotta sitten.

Hakasen mielestä palkansaajilla on tiukoissa paikoissa muitakin eväitä ajaa asioitaan.

– Tärkeää on, millä tavalla työntekijät saavat tukea muualta yhteiskunnasta. Esimerkiksi Tehyn työtaistelu-uhassa ei menty lakoon, mutta tavoitteisiin päästiin vetoamalla yhteisiin etuihin terveystalviteita tarvitsevien ihmisten kanssa. |

”Lakko perustuslaista johdettu oikeus”

Juhani Salenius,
ex-valtakunnansovittelija:
Ensin pitäisi yrittää sopia

■ Entinen valtakunnansovittelija Juhani Salenius sanoo, että lakko ei ole vanhentunut ase. Hän muistuttaa, että se on perustuslaista johdettu oikeus.

– Mutta ei tavoite ole, että asioita pitää ajaa erilaisilla voimatoimenpiteillä. Tavoitteen pitäisi olla, että ensisijaisesti pyritään sopimalla hoitamaan asioita.

Työnantajapuolen nurinat lakoista Salenius kuittaa naurahduksella.

– Mielipiteitä on tietysti on monia. Minä otan lakot realistisena tosiasiana. Lakon käyttäminen edellyttää toimimista lakien ja sopimusten mukaisesti.

Jos lakko ei käy, millä palkansaajat voivat ajaa omia asioitaan?

– Työtaistelun muotojahan on lukematon määrä. Jos tarkoitus on ajaa asioita erilaisilla painostustoimenpiteillä, keinoja on vaikka kuinka paljon.

Salenius ei kuitenkaan suostu luettelemaan näitä keinoja.

– Vaikka niistä tietäisinkin, rooliini ei kuulu ruveta neuvomaan painostustoimenpiteissä. Olen itse työskennellyt nimenomaan rauhanomaisten ratkaisujen puolesta. |

”Lakko edelleen vaarallinen ase”

Marjukka Karttunen,
toimitusjohtaja:
Paikallinen sopiminenkin näyttää toimivan

■ Yrittäjänäisten keskusliiton toimitusjohtajan Marjukka Karttusen mielestä lakko ei ole missään nimessä vanhentunut ase.

– Se on edelleen vaarallinen ase ja hyvin tehokas tapa ajaa asioita.

Työnantajapuolelta on kuulunut puheita, että lakot eivät sovi tähän aikaan. Mitä mieltä olet?

– Jos lakko olisi vanhanaikainen asia, mitään tilalle voisi tulla, Karttunen pohtii.

Vaihtoehtona lakolle olisivat hänen mielestään tiukat neuvottelut.

– Paikallista sopimista on harrastettu jo pitkään. Sopimiseen tarvitaan joustoja puolien ja toisiin.

Karttunen tietää, että yrityksissä sopimisen on onnistuttu monin paikoin hyvin.

– Yhteisellä on lyöty kortit pöytään, että tämä on tässä. Että lomautetaanko vai joustavtko kaikki.

Karttusen mielestä paikallinen sopiminen vaatii kuitenkin sitä, että ”siinä toimitaan oikein”.

– Ei voi toimia niin, että samaan aikaan johdostaa omia optioitaan, kun työntekijäpuoli joustaa. Reiluilla pelisäännöillä se toimii. |

”Rauha tehdään kynällä”

Timo Koivusalo,
ohjaaja:
Ennen lakkoa pitäisi puhua vakavasti

■ Suomalaisen ay-liikkeen aamuhämärästä äskettäin Pohjantähti-elokuvan ohjannut Timo Koivusalo sanoo, että lakko ei ole missään tapauksessa vanhentunut.

– Tämä on vähän hullu tilanne, kun olen itsekin työnantaja. En tiedä, onko lakko lakkona hyvä asia. Mutta se toimii, jos se mahdollistaa vakavasti otettavat neuvottelut.

Koivusalon mielestä voisi olla hankala saada ihmiset istutettua neuvottelupöytään, jos voimankäytön mahdollisuutta ei olisi.

– Aina olisi toki tärkeämpää, että lakkoa ei tarvitsisi edes väläyttää. Pitäisi puhua vakavasti eikä siten, että pitää ensin mennä lakkoon ja sitten tehdään kynätyönä ne ratkaisut.

Koivusalo vertaa tilannetta sotimiseen.

– Kysymyksen on filosofisesti samasta asiasta. Rauha tehdään aina kynällä ja sopimukset allekirjoittamalla. Tarvitseeko siinä välissä aina sotia? |

”Parinkymmenen sentin takia ei kannata lakkoilla”

Timo Soini,
puheenjohtaja:
Lakkoa mietittävä tarkasti

■ Perussuomalaisten puheenjohtajan Timo Soinin mielestä lakkoa pitää aina miettiä tarkasti.

– Kyllä se mahdollisuus demokratiassa pitää olla. Mutta täytyy hyvin tarkkaan harkita, milloin sitä käyttää.

Soinin mielestä lakkoa sopii käyttää, jos suomalaisen duunarin tai toimihenkilön työehtoja romutetaan ulkomaisella hinta- ja työehtokilpailulla.

– Sen takia ei kannata lakkoilla, saako palkankorotusta kymmenen senttiä vai 20 senttiä enemmän.

Harkitsemattomalla lakkoilulla voi Soinin mielestä saavuttaa vain lyhytaikaisia voittoja.

– Sillä menetetään paljon markkinoita ja työpaikkoja.

Soini korostaa, että lakko-oikeus pitää olla, ”vaikka suuren kapitalismin ja EU:n auvo on hämärtänyt kansallismarkkinoiden rajat”.

– Vielä tulee aika, kun feniks-lintu nousee tuhasta. Väitän, että isot imperiumit kuten EU tulevat vielä häviämään. Se on ajan kysymys. Siihen voi mennä parikymmentä vuotta, mutta ei ole mahdollista, että kaikki vain koko ajan laajenee ja kasvaa. |

Naisvaikuttaja on edelleen perheensä vanki

Naispoliitikko joutuu edelleen miehiä useammin tekemään valinnan perheen ja poliittisen johtotehtävän välillä. Aihe nousi jälleen pintaan, kun ympäristöministeri *Paula Lehtomäki* (kesk.) ilmoitti perhesyistä jättäytyvänsä sivuun keskustan puheenjohtajamittelöstä.

Naistutkija *Jaana Kuusipalon* mielestä naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen poliittisten johtopaikojen jaossa junnaa paikoillaan, vaikka kansanedustajina ja ministereinä on Suomessa kansainvälisesti verrattuna ennätysmäärä naisia.

– On kysyttävä, onko vika politiikassa vai naisissa. Tämä ilmiö ei ole muuttunut niiden parinkymmenen vuoden aikana, jolloin olen asiaa tutkinut ja seurannut, Kuusipalo sanoo.

Hän muistuttaa, että sama ilmiö näkyy myös työmarkkinapolitiikassa. Nainen liittopuheenjohtajana on edelleen suhteellisen harvinaisen ilmiö.

Kuusipalon mukaan selitys on sama kuin muussakin politiikassa. Työmarkkinapolitiikkaan on syntynyt ihannekuva johtajasta, joka

on käytettävissä aamusta iltaan. Kotona käydään vain nukkumassa. Tällainen johtaja on kuin Antiikin Kreikan valtio-opissa mainittu vapaa mies, joka omistaa koko elämänsä politiikalle ja filosofoinnille. Antiikin kreikkalaiset uskoivat, ettei muiden väestöryhmien tulisi politiikkaan osallistua.

– Toinen ongelma liittyy linjajohtamisen ihanteeseen. Koetaan, että johtajan olisi mielellään oltava vastuussa kaikesta, eikä vallan delegoimista eri vastuualueisiin katsota hyvällä, Kuusipalo sanoo.

Hän huomauttaa, että perinteinen linjaorganisaatio on vain yksi johtamisen malli.

– Jos valtaa ja vastuuta jaetaan ho-

Jaana Kuusipalo on sitä mieltä, että jos valtaa ja vastuuta jaetaan horisontaalisesti, johtaminen olisi helpompaa eikä vaatisi jatkuvaa läsnäoloa ja uhrautumista.

risontaalisesti, johtaminen olisi helpompaa eikä vaatisi jatkuvaa läsnäoloa ja uhrautumista.

Tasa-arvokehitys jämähti

Vaikka tasa-arvoajattelu on edennyt politiikassa paljon, muutoksen vaatimus jämähti Kuusipalon mielestä vuosittu-

hannan vaihteeseen, jolloin *Tarja Halonen* valittiin presidentiksi. Kuusipalo toteaa, että naispresidentin myötä politiikan naiskysymyksen on julkisessa keskustelussa koettu olevan ratkaistu, vaikka talousasiat ovat edelleen visusti miesten käsissä.

Kuusipalo muistuttaa, että vuoden 2000 presidentinvaaleissa varteenotettavista ehdokkaista kaksi kolmasosaa oli naisia: kokoomusta edusti *Riitta Uosukainen*, *Tarja Halonen* oli SDP:n ehdokas, *Esko Aho* yritti keskustan listoilta. Poliittien tutkijat ovat analysoineet, että kisa ratkesi nuorten kaupunkilaisnaisten äänillä, jotka olivat ensimmäisellä kierroksella äänestäneet *Riitta Uosukaista*. Heille vasemmisto-oikeistoaksella tärkeämpi valintakriteeri toisella kierroksella oli toive naispresidentistä.

Vuoden 2006 presidentinvaaleissa tällaista nais-miesasetelmaa ei enää nähty: kaksi kolmasosaa varteenotettavista ehdokkaista oli tällä kertaa miehiä, kun *Matti Vanhanen* (kesk.) ja *Sauli Niinistö* (kok.) haastoivat istuvan presidentin.

– Edelleenkin ensimmäiseksi valtiovarainministeriksi ei ole nostettu naista, Kuusipalo muistuttaa.

Naiset rajataan Kuusipalon mukaan tietyille politiikan alueille: opetukseen, sosiaali- ja terveyspuoleen sekä kulttuuriin.

Nosta kissa pöydälle

Jaana Kuusipalon mielestä sukupuolten välinen epätasa-arvo poistuu parhaiten, jos asiasta muistetaan pitää meteliä. Perinteet on tehty kyseenalaistettaviksi.

– Miksi esimerkiksi opettajien pu-

heenjohtajaksi päätetään aina valita mies, vaikka jäsenkunnasta suurin osa on naisia, Kuusipalo kysyy.

Pelkkä metelin pitäminen ei riitä. Miestenvälinen verkostoituminen on edelleen huomattavasti vahvempaa kuin naisten. Puolueiden tai ay-kentän johtajapaikoille pyrittäessä verkostojen merkitys korostuu.

Kuusipalon mielestä tässäkin on osin kyse mielikuvista. Miehillä ajatellaan olevan paremmat ja laajemmat verkostot kuin naisilla. Siksi mieskandidaatti saattaa naisista koostuvan valitsijakunnan silmissä näyttävämmältä naisehdokasta parempana vaihtoehtona. |

Miehetkin kantavat huolta

■ Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen ei ole vain naisten huoli. Myös miehiä painaa kysymys, miten yhdistää perhe ja ura. Työterveyslaitoksen tekemät tutkimukset osoittavat, että naiset ja miehet stressaavat työn ja perheen yhteensovittamisesta lähes yhtä paljon. Tästä huolimatta perheen ja uran yhdistäminen mielletään enemmän naisten ongelmaiseksi.

Isien huolet liittyvät usein työnantajien perhekielteisiin asenteisiin. Kaikki työnantajat eivät katso hyvällä miehen pitämistä perhevapaita, mutta naisten poissaolo työstä perhesyistä on työnantajien mielestä hyväksyttävämpää.

Työterveyslaitoksen mukaan miesten perhevapaisiin ei ole vielä muotoutunut luontevia käytäntöjä, kun taas naisille perhevapaat ja poissaolot nähdään luonnollisena osana työtä.

Amerikan malliin

Yhdeksi keskeiseksi ongelmaiseksi Työterveyslaitoksen tutkimuksissa on noussut Suomeen Yhdysvalloista rantautunut ylityö ihannoiva työkuulttuuri.

Amerikkalaisessa yritysmaailmassa toimihenkilö tai asiantuntija osoittaa ahkeruutensa ja ansaitsee ylennykset tekemällä runsaasti ylityötä. Tässä ajatusmallissa työpäivä täyttyy palavereista ja asiakastapaamisista. Illat kuluvat seuraavan päivän palaverien ja tapaamisten valmistelussa.

Ylityökuulttuuri syntyy etenkin tilanteissa, jossa työntekijöiden määrä on alimitoitettu. Silloin yhden henkilön poissaolo, ruuhkapiikki tai muu häiriö tarkoittaa, että joku joutuu jäämään ylityöhön.

Ylityötä ihannoivasta työkuulttuurista olisi Työterveyslaitoksen mukaan pyrittävä eroon, ja otettava tavoitteeksi normaalimitatut työpäivät. Iltaan venyvät työpäivät ovat suurimpia yksittäisiä syitä, miksi perheen ja uran yhteensovittaminen koetaan vaikeaksi.

Kuntaliiton toimitusjohtaja:

Nyt on paras hetki karsia palveluita

– Voimme vielä avoimesti päättää, mitä kuntapalveluja priorisoimme ja mistä luovumme, Kuntaliiton toimitusjohtaja *Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma* sanoo.

– Tämä keskustelu pitää käydä, sillä muuten valinnasta tulee hyvin sattumanvaraista.

Kuntaliiton tuore toimitusjohtaja *Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma* luettelee sujuvasti käyttämiään kuntapalveluja kirjastosta ja liikuntapalveluista tiiverkkoon ja veteen. Sikarokotuksenkin hän haki kotikunnastaan.

Kun keskustelu kääntyy kuntatalouden tilaan ja palvelujen priorisointiin, mies vakavoituu.

– Aina kun sanomme, että jotain palvelua pitäisi pohtia uudelleen, moni taho nousee takajaloilleen.

Mäki-Lohiluoma kehottaa tekemään kipeät päätökset, kun niitä voidaan vielä rauhassa harkita.

– Nyt voimme aidosti päättää, mitä palveluja säästämme ja mitä karsimme. Kun henkilökunta ei riitä, raharesurssit

Sekä itsemme että yhteiskunnan kannalta olisi hyvä, jos jokainen meistä tekisi hoitotestamentin.

eivät riitä ja palvelutarpeet kasvavat, valinnasta tulee sattumanvaraista.

Nykyisistä palveluista ei jatkossa Mäki-Lohiluoman mukaan selvitä tiedossa olevilla resursseilla.

Seuraavan 5–10 vuoden aikana puolet kuntatyöntekijöistä, noin 220 000 palkansaajaa, jää eläkkeelle. He siirtyvät työterveydenhuollosta kunnallisen terveydenhuollon piiriin.

– Jos suurille ikäluokille turvataan nykytasoiset palvelut, kuntiin pitäisi palkata eläkkeelle jäävien lisäksi 140 000 – 170 000 uutta työntekijää. Tällä mallilla me emme voi turvata palveluja.

Tekniikkaa ja vertaistukea

Ensisijainen varmistuskeino peruspalvelujen takaamiseksi on Mäki-Lohiluoman mukaan tekniikka eli kameravalvonta, ruoka-automaatit ja itsepalvelut pankki- ja palvelujen tapaan.

– Ryhdymme kehittämään myös vertaispalveluja ja -tukea, koska käsiparit eivät riitä.

Yli puolet kuntien rahoista menee sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Toimitusjohtaja piirtää käyrän havainnollistamaan, että eniten näitä palveluja käyttävät alle kouluikäiset ja eläkeläiset.

Vanhusten viimeiset kaksi elinvuotta ovat yllättävän kalliit. Eliniän kohotessa kalleimmat vuodet siirtyvät myöhemmäksi.

– Viimeisenä kahdena vuonna asukkaan kustannukset ovat 80 prosenttia hänen koko eliniän kustannuksistaan. Jokainen yli satavuotias maksaa yhteiskunnalle keskimäärin 33 000 euroa vuodessa, Mäki-Lohiluoma huomauttaa.

Pitäisikö yhteiskunnan tarjota eutanasiapiikki?

– Sitä en suosittele. Sekä itsemme että yhteiskunnan kannalta olisi hyvä, jos jokainen meistä tekisi hoitotestamentin.

Toimitusjohtaja löytää karsittavaa myös alle kouluikäisten menoista. Hän tietää siitä tulevan kipakkaa palautetta.

– Subjektiiivinen päivähoito vie rahaa muulta kuntasektorilta, esimerkiksi vanhustenhuollosta. Joissakin tapauksissa subjektiivinen päivähoito on paikallaan, vaikka vanhemmat olisivat kotona. Muuten pitää olla mahdollisuus varioida, Mäki-Lohiluoma sanoo.

– Kannatan Ruotsin mallia, jossa jokaiselle 3-vuotiaalle lapselle turvataan mahdollisuus osallistua kolme tuntia päivässä varhaiskasvatukseen.

Moni kunta vailla jälkikasvua

Mäki-Lohiluoma pohtii, kuinka kuntalaiset saavat vastaisuudessa palvelunsa, kun osa kunnista saa tuloja lähinnä eläkeläisiltä tai työttömiltä. Väki keskittyy kaupunkihin ja niiden naapurikuntiin.

– Meillä on tällä hetkellä kuntia, joihin ei synny enää joka vuosi vauvoja. Lühällä puolella puolet kuntalaisista on muutaman vuoden päästä yli 65-vuotiaita. Siellä ei ole enää synnytyksikäisiä naisia. Ristijärvi on toinen.

Itä- ja Pohjois-Suomessa asukkaiden keski-ikä nousee nopeammin kuin muualla maassa. Koko Suomessa 190 kunnassa puolet asukkaista on yli 55-vuotiaita kymmenen vuoden kuluttua. Samanaikaisesti yksinasuvien osuus kasvaa.

– Isoissa keskuksissa yli puolet ihmisistä asuu yksin, maalla yksin asuu todennäköisesti vanhus. Millä palvelut pystytään turvaamaan heille? Kunta ei pysty ottamaan kokonaisvastuuta.

– Kuntapalvelut pitäisi pystyä turvaamaan pääosin alueen omin voimavaroin, mutta vanhuspainotteisissa kunnissa ei löydy työntekijöitä, Mäki-Lohiluoma muistuttaa.

Asiointikeskusten ympärille rakentuvat kuntakokonaisuudet auttavat toki osittain. Mäki-Lohiluoma sallii silti nykyistä suuremman kirjon kuntien välillä.

– Tähän mennessäkään Helsinki ja Utsjoki eivät ole samanlaisia. Oletan kuitenkin, että kuntien perusrakenteet pysyisivät samanlaisia. |

Jos suurille ikäluokille turvataan nykytasoiset palvelut, kuntiin pitäisi palkata eläkkeelle jäävien lisäksi 140 000 – 170 000 uutta työntekijää. Tällä mallilla me emme voi turvata palveluja.

Eduskunta nappaa toisen kukkarosta

■ Keskustelu kuntapalvelujen leikkaamisen, velanoton tai veronkorotuksen paremmuudesta on Kari-Pekka Mäki-Lohiluoman mukaan vain akateemista pallottelua.

– Kunnat käyttävät kaikkia näitä keinoja. Siitä huolimatta niillä on erittäin suuria vaikeuksia pitää talous tasapainossa.

Valtion kehoitus turvautua lainarahaan on Mäki-Lohiluomasta lyhytnäköinen.

– Voi kysyä, onko Suomi varautunut tilanteeseen, jossa joskus ajattelemme maksavamme lainat takaisin? Kuntasektorin lainakanta kaksinkertaistuu muutamassa vuodessa 16–20 miljardiin. Valtion velka on nyt 60 miljardia.

Pelkät lainanhoitokustannukset leikkaavat Mäki-Lohiluoman mukaan kuntalaisten saamia palveluja. Siihen saumaan ei uusia tehtäviä kaivata.

– Olisin todella tyytyväinen, että eduskunta kävisi aina uusista tehtävistä päättäessään keskustelun, mistä vanhasta tehtävästä kunnat voivat luopua.

Valtio maksaa kuntien hoidettavaksi tulevista tehtävistä sektorista riippuen 30–50 prosenttia.

– On helppo tehdä ratkaisuja toisen kukkarolla, Mäki-Lohiluoma tokaisee.

Jos hän voisi ratkaista, niin tulonhankkimis-, ansiotulo- ja eläketulovähennyksiä ei enää tehtäisi kuntaverosta.

Kuntaveroa peritään keskimäärin 19 prosenttia. Vähennysten takia todellinen veroste on jäänyt 14 prosenttiin.

Mäki-Lohiluoman mukaan verovähennykset iskevät kuntiin, joissa on paljon pienituloisia.

– Vähennyksiä tekevät pienituloiset ja eläkeläiset. Vanhusvoittoisilla kunnilla tulot tippuvat.

STTK:n eduskuntavaalikampanjassa valmistellaan

Mahdollisuuksien Suomi

Eduskuntavaalien alla STTK käynnistää maakuntakierroksen, jossa ehdokkaat saavat loistaa. Maata kierretään Mahdollisuuksien Suomi -teeman alla.

– Samalla tavoitteemme tulevat tutuiksi eduskuntaan pääseville, järjestöjohtaja *Kauko Passi* kertoo

Ensimmäisen kerran neljä vuotta sitten kokeiltu STTK:n ja puolueiden yhteinen esiintyminen on osoittautunut viisaaksi ratkaisuksi.

– Jäsenkentässämme puolueiden kirjo on aika tavalla samanlainen kuin eduskunnassa. Tavallaan eduskunta on STTK pienoiskoossa, Kauko Passi sanoo.

Tilaisuuksiin on riittänyt osallistujia, ja puolueista on ollut tarjolla paneelisiin enemmän ehdokkaita kuin esiintymään on mahtunut. Tällä kertaa kierros ulottuu yhteensä 15 paikkakunnalle.

– Mukana on suurten ja keskisuurten puolueiden ehdokkaita. Toivomme näkyviä persoonia, jotta saamme jäsenemme liikkeelle. Heillehän tämä tilaisuus on tarkoitettu.

Passi toivoo jäsenten esittävän ehdokkaille kiperiä kysymyksiä elinkeinopolitiikasta, koulutuksesta, kuntien ja valtion suhteista ja työelämästä.

– Jäsenemme voivat siten

vaikuttaa ehdokkaiden mielipiteisiin.

Väylä vaikuttamiseen

STTK:n yhteistyö puolueiden kanssa poiki viime kerralla oi-

vallisia tilaisuuksia. Järjestön asiantuntijoita oli myös mukana laatimassa hallitusohjelmaa.

– Meiltä osattiin kysyä asiantuntemusta, Passi huomauttaa.

Hän lupaa, että näin on seuraavallakin kerralla. Järjestöstä löytyy asiantuntijuutta ja puoluekirjoja, päätetään hallituspohja millaiseksi hyvänsä.

Ennen kuin poliitikot ja asiantuntijat kipuavat Säätytalolle hallitusohjelmaa rustaamaan on kuitenkin käytävä vaalit.

– Tärkeintä on saada STTK:n tavoitteita poliitikkojen listalle. Valmistelemme Mahdollisuuksien Suomi -asiakirjaa, jota levitämme niin laajalle kuin mahdollista, Passi kertoo.

Tavoitteita hiotaan vielä pääsihteeri *Leila Kostiaisen* johdolla.

Liittojen tuntemus käytetään hyväksi vaaliohjelmaa laadittaessa. Passi vinkkaa, että mukaan on tulossa avauksia muun muassa tietoyhteiskunnasta ja koulutuksesta.

Toimihenkilöt ratkaisivat

Eduskuntavaaleista on povattu eläkevaaleja. Passin mukaan STTK haluaa rauhoittaa eläkeskustelun.

– Ratkaisu on tällä erää sovittu. Jotta toimenpiteisiin päästään, on syytäkin puhua työelämän parantamisesta, työllisyydestä ja koulutuksesta. Luulen kuitenkin, että vaalikeskustelussa keskitytään valtiokunta-suhteeseen, työllisyyteen ja talouteen.

Passi muistuttaa, että terveydenhoitojärjestelmän modernisointi, kaavoitus ja infrastruktuurin rakentaminen ovat yhtä lailla valtion kuin kuntienkin asia.

– Joskus järkevien muutosten saamiseksi voidaan tarvita eduskuntatasoisia päätöksiä.

STTK lähtee siitä, että valtion taloutta ei ryhdytä paikkaamaan kiristämällä palkkatulon verotusta. Sen sijaan energia- ja muiden välillisten verojen nostoa voidaan harkita. Järjestö soisi valtion jatkavan lainanottoa vielä hetken, kunnes työllisyys saadaan nousemaan.

Passi painottaa, että valtakunnan politiikan linjasta päätävät kansalaiset.

– Viime kerralla toimihenkilönaiset ratkaisivat hallituskoalition. Poliitikko vaikuttaa kansalaisten elämään. Äänestäminen kannattaa. |

Viime kerralla toimihenkilönaiset ratkaisivat hallituskoalition. - Poliitikko vaikuttaa kansalaisten elämään. Äänestäminen kannattaa, vakuuttaa Kauko Passi.

Suomalaisia ylikoulutetaan edelleen

Puheet suomalaisten ylikoulutuksesta lisääntyvät, mutta oppilaitosten rehtorit kiistävät asian. Opetusministeriön valtio-sihteeri *Heljä Misukka* kuitenkin myöntää, että joillekin aloille koulutetaan edelleen liikaa.

■ Joitakin vuosia sitten Suomessa puhuttiin, että 70 prosenttia ikäluokasta pitäisi saada korkeakouluun. Misukan mukaan prosenttiluku on "vain on jäänyt elämään".

– Nykyisen hallituksen suunnitelma on 42 prosenttia.

Misukan mukaan aiemmat korkeakoulutavoitteet olivat yllimitoituja. Joillakin aloilla ylikoulutetaan ihmisiä yhä.

– Etenkin kulttuuri- ja viestintäalalla. Myös insinööri- ja ekonomikoulutuksessa sekä kauppalisella alalla koulutetaan liikaa.

Kaikki haluavat olla vappupimiöitä

Kulttuuri ja viestintä vetävät Misukan mukaan edelleen todella hyvin.

– Hakijoita on vaikka kuinka paljon. Usein nuoret luulevat, että kaikista voisi tulla vappupimiöitä, Misukka naurahtaa.

Jotta ylikoulutusta voitaisiin karsia, aloituspaikkoja pitäisi josakin vähentää.

– Pitäisi pystyä kylmästi lakkauttamaan koulutusta jossakin, ja toisaalta taas vahvistaa toisella alalla.

Misukan mukaan päätökset ovat vaikeita.

– Korkeakouluverkko on niin laaja, että ei ole helppoa muuttaa rakenteita. Se herättää alueilla kauhua.

Misukan mukaan on vaikea perustella yksiköiden lakkauttamista, jos hakijoita on kymmen-

kertainen määrä paikkoihin nähdessä.

– Samaan aikaan joihinkin koulutusohjelmiin ei ole hakijoita, minkä vuoksi niitä pitäisi lakkauttaa. Ammattikorkeakoulujen pitäisi itse pystyä tekemään nämä päätökset.

Opetusministeriö pyrkii kehittämään koulutusta muun muassa niin, että vierekkäiset ammattikorkeakoulut patisteltaisiin yhteistyöhön.

– Jos kahdessa vierekkäisessä ammattikorkeakoulussa on samat koulutusohjelmat ja hakijoita on alle yksi per koulutuspaikka, pitäisi pystyä yhteistyössä sopimaan, kuka lakkauttaa ja mitä.

Misukan mukaan ministeriö tekee asiassa ratkaisuja kevään aikana.

Talouden vaihtelut näkyvät

Oppilaitosten rehtorit eivät myönnä suomalaisten ylikoulutusta.

– Olemme tällä hetkellä OECD:n keskiarvoluvuissa. Tavoite ei ole korkeakouluttaa 70 prosenttia. Väliä putoaa aina osa pois, ja jotkut tekevät kah-ta tutkintoa rinnakkain, sanoo Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston puheenjohtaja *Ritva Laakso-Manninen*.

Ylikoulutuksen väitetään näkyvän myös työttömyysluvuissa.

– Talouden vaihtelut näkyvät aina työttömyysluvuissa. Jos Suomi lakkaisi kouluttamasta, emme sillä ratkaisulla pärjäisi.

Laakso-Manninen hyväksyy myös nykyisen työssä olevien pätkäkoulutuksen.

– Muutosvauhti on niin nopea. Jos on suorittanut tutkinnon kaksivitosena, ei voi kuvitella, että sillä pärjäisi 40 vuotta eteenpäin. |

Hyvä paha budjettikehys

Kehysbudjetointia pidetään hyvänä, koska se hillitsee poliitikkojen haluja paisuttaa julkisia menoja nousukaudella. Järjestelmää arvostellevien mielestä budjettikehykset hidastavat valtiontalouden reagoitinopeutta kansantalouden suhdannevaihteluissa.

Valtiovarainministeriön Julkinen talous tienhaarassa –raportissa kehysajattelua ehdotetaan laajennettavaksi. Kirjoittajat esittävät, että budjettitavoitisiin sitoudutaan yhden vaalikauden sijaan kahdeksi eli käytännössä koko alkaneeksi vuosikymmeneksi.

Valtiovarainministeriön ylijohdaja **Jukka Pekkarinen** kiistää, että kyse olisi kehysbudjetoinnin laajentamisesta nykyistä pidemmälle aikajänteelle.

– Tästä ei ole kyse. Sen sijaan me lähemme liikkeelle poliittisen sitoutumisen periaatteesta. Vaikka tässä puhutaankin kahdesta vaalikaudesta, kyse on koko yhteiskunnan kannalta keskeisestä ongelmasta, jonka soisi synnyttävän pidemmälle jatkuvan poliittisen konsensuksen. Totta kai jatko jää poliittisten asetelmien ja niiden pohjalta tehtävien päätösten varaan.

Pekkarinen huomauttaa, että Suomessa ja muissakin pohjoismaissa perinteinä on ollut laaja poliittinen sitoutuminen talouden tasapainottamiseen.

Hänen mukaansa toisena vaihtoehtona olisi ”Saksan malli”, jossa hallitus pyrkii sitouttamaan seuraavat hallitukset talouden tasapainottamiseen uusia lakeja säätämällä.

Miksi valtiovarainministeriön raportissa halutaan sitouttaa peräti kaksi seuraavaa hallitusta, eikö yksi hallituskausi riittäisi?

– Kahden vaalikauden yli ulottuva sopeuttamisohjelma tehtiin, koska tä-

tä nopeammasta sopeuttamisesta tulisi kohtuuttoman raskas. Se saattaisi hidastaa toipumista kriisistä, Pekkarinen vastaa.

Pekkarisen mukaan pitkä aikaväli on tarpeellinen myös, koska talouden kehityskulusta ei voi sanoa mitään varmaa.

– Koska kriisinjälkeinen kasvupotentiaali on vielä niin epävarmaa, on ehkä parempi lähteä asteittaisella so-

Jukka Pekkarinen myöntää, että tiukka kehysbudjetointi voi synnyttää valtiontalouteen jäykkyyksiä.

peutuksella liikkeelle. Pitää katsoa, mihin meidän taloutemme on asettumassa.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen tutkijat ovat kritisoineet valtiovarainministeriön helmikuista raporttia liian pessimistisistä talousnäköistä. Pekkarinen huomauttaa, että raportin luvut eivät ole kiveen hakattuja ennusteita, vaan eräänlaisia painelaskelmia, joita pitää tilanteiden muuttuessa tarkistaa.

”Budjettikehyksissä on joustoa”

Pekkarinen myöntää, että tiukka kehysbudjetointi voi synnyttää valtiontalouteen jäykkyyksiä ja pahimmillaan hidastaa reagointikykyä talouden häiriöihin kuten finanssikriiseihin.

– Tämä kritiikki on varteenotettava ja pohtimisen arvoinen. Toistaiseksi ongelma ei ole ollut niin suuri kuin joistain puheenvuoroista olisi saattanut päätellä, Pekkarinen sanoo.

Hän korostaa, että vuoden 2003 budjettiudistuksessa suhdanneherkät menot, jotka liittyvät työttömyyden

kasvuun, jätettiin kehysten ulkopuolelle. Kehysjärjestelmän sisälle on mahdollista rakentaa pelivaraa.

– Kehyksissä on eräänlainen marginaali, jonka puitteissa päätösperäisiä menoja voidaan sovittaa suhdannetilanteen mukaan. Tosin nyt on poliittisten paineiden tuloksena jouduttu tilanteeseen, jossa suurin osa kehyksistä on kuitattu etukäteen päätetyillä menoilla, jolloin marginaali on jäänyt suhteellisen pieneksi.

Pekkarisen mielestä marginaalien kasvattamista pitäisi harkita.

– Tiettyä joustavuutta kehysjärjestelmässä on jo nyt, mutta sitä voidaan tarvittaessa erillisin päätöksin lisätä. Marginaalia voisi varata käyttöön enemmänkin.

Pekkarinen huomauttaa, että tiukoista kehyksistä huolimatta elvytystä varten on mahdollista

siirtää investointimenoja budjettivuodesta toiseen.

– Näinhän nyt on myös tehty. On pystytty satsaamaan esimerkiksi asuntorakentamiseen aika tavalla lisäpaukuja talouskriisin alla.

Finanssipoliittisia kokonaissuunnitelmia

Pekkarinen varoittaa näkemästä budjettikehystä irrallisena osana valtiontaloutta.

– Kehysbudjetointi olisi nähtävä osana finanssipoliittista kokonaissuunnitelmaa, jossa veroperusteiden muutoksia, menoja eli kehyksiä ja myös julkisen talouden hallittavuuden ja kestävyyskannalta tarvittavaa ylijäämätavoitetta käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Totta kai tällaista finanssipoliittista suunnitelmaa on syytä tarkistaa vuosittain.

Ytimessä olisi tarkastella, kuinka budjettiylijäämä tai –alijäämä kehittyvät suhteessa väestön ikääntymisen aiheuttamiin paineisiin.

– Tarkistustarpeiden arvioinnissa keskeistä olisi ikääntymisen aiheuttamien muospaineiden oloissa pitää silmällä, saavutetaanko julkisen talouden hallittavuuden edellyttämä ylijäämän taso – alijäämän tasohan se todellisuudessa tulee olemaan – ja pysykö se hallinnassa. Sen pohjalta vasta pitäisi tehdä uusia tarkasteluja.

Kuntien budjetointia uusittava

Valtiovarainministeriön raportissa ehdotetaan, että kehysajattelua pitäisi laajentaa kuntiin. Miksi?

– Kuntapuolen budjetointi on paljon avoimemmalla pohjalla kuin valtion. Siellä ei ole tämän tyyppistä sääntökäytännön hikkaa. Kuntiin kasaantuu hoidon ja hoivan lisääntymisen aiheuttama paine, johon liittyy kustannusten osalta paljon epävarmuustekijöitä. Se on yksi syy. Eli kuntatalouden lujemmat pelisäännöt on syytä ottaa esiin.

Kuntien tulot ovat nykyisellään hyvin epävakaita.

– Kuntatalous on vähän vuoristoradalla. Kuntien menot kasvoivat nopealla tahdilla nousukaudella, ja nyt on tarve kiristää vyötä taas. Monessa kunnassa vyötä joudutaan kiristämään kohtuuttomasti. Pääasia olisi, että tästä epävakauudesta päästäisiin jatkossa eroon.

Keinona voisi olla valtionosuusjärjestelmän muokkaaminen. Pekkarinen puhuu ”eteenpäin katsovista valtionosuusjärjestelmistä”.

– Nyt on syytä pohtia ennakkolottomasti, voidaanko valtionosuusjärjestelmää kehittää niin, että päästäisiin eteenpäin katsoviin kuntatalouden tulokehyksiin, jotka turvaisivat kuntatalouden vakauden sekä rahoitusmahdollisuuksien ja vastuiden tasapainon säilyttämisen.

Pekkarisen mielestä uudentyypisiin valtionosuusjärjestelmiin voisi kytkeä kuntatalouden tuottavuutta ja vaikuttavuutta koskevia tavoitteita. |

”Kehysbudjetointi jäykistää talouspolitiikkaa”

■ Kansantaloustieteen professori Matti Tuomala tunnetaan kehysbudjetoinnin ja virkamiesveitoisen budjettivalmistelun kriitikkona. Tuomalan mielestä Suomessa harjoitettu talouspolitiikka on ollut pitkälti yhden aatteen kannattajista koostuvan ylimmän virkamiesjohdon muotoilemaa.

Tuomalan mielestä valtiovarainministeriön pysyvät virkamiehet ovat 1990-luvun laman jälkeen onnistuneet viemään läpi omiin näkemyksiinsä pohjautuvia tavoitteita hallituksen kokoonpanosta riippumatta.

– Tietysti pitää kysyä, onko se enemmän poliitikkojen kuin virkamiesten vika. Olen taipuvainen näkemään asian siten, että lamavuosien jälkeisillä valtiovarainministereillä on kaikilla ollut linjana seurata varsin tarkkaan virkamiesvetoista budjettivalmistelua, Tuomala sanoo.

Kehysbudjetointi on Tuomalan mielestä hyvä silloin, kun sillä pystytään hillitsemään niin sanottuja vaalibudjetteja, joilla hallituspuolueet pyrkivät eduskuntavaalien kynnyksellä nostattamaan suosiotaan.

Kehysten ongelmana on, että hallituksen reagoitokyky talouden häiriöihin heikkenee.

– Vaikka kehysbudjetointi tuo mukanaan tervettä budjettikuria, se on kriisitilanteissa selvästi liian jäykkä järjestelmä. Silloin kun pitäisi menoilla elvyttää, niin siihen ei pystytä.

Kehysbudjetointi muodostuu Tuomalan mielestä erityisen ongelmalliseksi, jos sen sitovuutta pyritään viemään nykyistä kauemmas tulevaisuuteen.

– Tässä on kyse sitouttamisesta. Demokratian kannalta on ongelmallista, jos nykyinen hallitus haluaa sitouttaa kaikki tulevat hallitukset, joilla voi olla hyvin erilainen käsitys maailmanmenosta, Tuomala toteaa.

Vastaa STTK-lehden lukijatutkimukseen, voita läppäri tai kännykkä!

Hyvä STTK-lehden lukija! Haluamme kehittää lehteä ja tämän työn tueksi tarvitsemme palautetta Sinulta. Vastaamalla lukijatutkimukseen annat meille lehden tekijöille mahdollisuuden tehdä STTK-lehdestä nykyistä luettavampi, monipuolisempi ja kiinnostavampi lehti aktiiveille ja sidosryhmille.

Löydät lukijatutkimuksen STTK:n verkkosivuilta osoitteesta www.sttk.fi/lukijatutkimus

Vastaaminen vie aikaasi vain pari minuuttia. Vastausaika on huhtikuun loppuun ja kyselyn tuloksista raportoimme STTK-lehdessä 4/2010.

Vastaaminen kannattaa, sillä kaikkien vastaajien kesken arvomme Nokian kannettavan tietokoneen (Booklet 3G), älypuhelimien (arvo noin 500 euroa) ja kirjapalkinnon. Arvonta suoritetaan toukokuun alussa ja vastauksesta ilmoitetaan voittajille henkilökohtaisesti, STTK-lehdessä sekä verkkosivuillemme.

Vastaa ja osallistu lehden kehittämiseen!

maailmalta

Pirkko Nikula

Ay-oikeuksille ja demokratialle kysyntää Euroopassakin

Usein monet, jotka puhuvat EU:sta, käyttävät sanaa Eurooppa ikään kuin EU olisi koko Eurooppa. EU-Euroopan ulkopuolella on kuitenkin suunnilleen saman verran valtiota kuin Euroopan unionissakin.

Monissa näissä maissa rehoittaa harmaa talous. Erityisesti entisestä Neuvostoliitosta itsenäistyneissä maissa koettelevat työntekijöitä huonot palkat ja työolot sekä talouskriisin myötä uudelleen yleistyneet maksamattomat palkat.

Riesana ovat myös keho sosiaaliturva, saasteet ja heikko asumisen taso. Yhteiskunnan palvelut eivät läheskään aina toimi, eivät edes sähkö ja vesi ole itsestään selvyyksiä. Työntekijöiden käytännössä pakko olla osallisina harmaassa taloudessa.

Liitot eivät pysty vastaamaan niille asetettuihin odotuksiin. Niitä puuttuu tietoa ja taitoa muun muassa työelämän suhteiden hoitamisessa. Parin viikon lakko voi olla kohtalokas ja tuhota järjestön. Koulutusta tarvitaan kipeästi. Korruption torjuntakin olisi otettava liittojen työlistalle. Sillä on vaikutusta ihan kaikkeen, myös sosiaaliseen vuoropuheluun.

Demokratia ja ihmisoikeudet eivät etene

Venäjällä on ay-liikkeellä yhä vaikeampaa. Hallitus pyrkii luomaan hallitusmyönteisiä järjestöjä ja vaikeuttaa nykyisten toimintaa. Valituksia on jätetty kansainväliselle työjärjestö ILOlle. Painostusta ei tapahdu vain ay-liikkeen maailmanjärjestön ITUCin kahta pientä jäsenjärjestöä VKT:tä ja KTR:ää kohtaan vaan myös maan suurin ay-keskusjärjestö FNPR on saanut osansa.

Valko-Venäjällä on vapaiden ammattiliittojen BKDP:n ja REPAMin yhdistyminen viimeinkin toteutunut. Se on sinänsä positiivista, mutta ongelmat ovat samat. Ay-oikeuksia loukataan edelleen ja määräaikaista työsuhteita käytetään painostuskei-

noina liiton valinnassa. Potkut uhkaavat, jos liittyy vapaaseen ammattiliittoon. Yhteistyö Valko-Venäjän demokraattisten voimien kanssa on tärkeää. Aina ei tarvita rahaa; tietoa ja osaamista tarvitaan sen sijaan kipeästi.

Ukrainassa ay-tilanne on hyvin vaikea. Kolme ay-keskusjärjestöä eivät pysty yhteistyöhön ja poliittiset riidat ovat suuria. Moldovassa on myös vaikeaa, mutta pientä positiivista kehitystä on näkyvissä. Siellä ay-liike pyrkii olemaan sekaantumatta poliittisten puolueiden työhön.

Hyvin ei mene Euroopan äärioloihin. Kazakstanissa on ay-oikeuksien taso samaa luokkaa kuin Valko-Venäjällä. Azerbaidzhanissa on öljyn vuoksi muita hiukan parempi talustilanne. Armeniassa on pientä positiivista kehitystä kaksi vuotta sitten valitun uuden ay-johdon ansiosta. Georgiassa tilanne on edelleen vaikea, heikkoa kehitystä on näköpiirissä. Tadžikistan on käytännössä maa ilman taloutta. Hyvin ei mene myöskään Kirgistanissa, Kazakstanissa tai Uzbekistanissa, joskin viimeksi mainitussa on melko vakaa hallitus. Vapaata ay-liikettä ei sallita sielläkään.

PERCin reviirinä koko Eurooppa

Maaliskuussa 2007 perustettiin koko Euroopan kattava ay-yhteistyöelin PERC. Jäseninä ovat ay-keskusjärjestöt 55 maasta. PERC on kahden ay-kattojärjestön yhteisyritys: maailmantason ITUCin ja eurooppalaisen ETUC:n eli EAY:n.

PERC koordinoi jäsenjärjestöjensä rahoittamia koulutus-hankkeita ja järjestää jonkin verran toimintaa itsekin. Alueen rikkaiden maiden jäsenjärjestöjen tuki hankkeissa ja asiantuntijuudessa on elintärkeää. PERCin tämän vuoden painopistemaita ovat Moldova, Valko-Venäjä ja Latvia. Venäjällä aiotaan järjestää kolmikantakonferenssi ay- ja ihmisoikeuksista. |

Palkansaajakeskusjärjestöt:

EU:n panostettava työllisyyden hoitoon

Eurooppalainen ay-liike on luovuttanut Euroopan ammatillisen keskusjärjestön (EAY) aloitteesta jokaisen EU:n jäsenmaan pääministerille kirjeen, joka kiinnittää huomiota työttömyyden torjuntaan EU:n alueella ja muistuttaa hallituksia EU:n yhteisestä talouden elvytysohjelmasta.

Suomessa STTK, SAK ja Akava luovuttivat yhteisen kirjeen pääministeri **Matti Vanhaselle**.

Keskeinen viesti on, että talouden elvytystoimia ei pidä lopettaa liian aikaisin, kun työttömyys on kasvussa ympäri Eurooppaa.

Kirjeessä vedotaan siihen, että Euroopan maiden hallitusten on ylläpidettävä koulutus- ja tuettava kasvua ja investoitava tulevaisuu-

teen. Hallitusten on pidettävä kiinni EU:n yhteisestä elvytysohjelmasta, jossa sovittiin, että prosentti bruttokansantuotteesta ohjataan työllistäviin toimiin. Se on välttämätöntä erityisesti nuorisotyöttömyyden ehkäisemiseksi. Suomessakin juuri alle 25 -vuotiaiden työttömyys on noussut kaikkein nopeimmin. EU tarvitsee ensisijaisesti strategian kohti täydytysoimista, mikä voisi johtaa talouskriisin syventymiseen.

Eurooppalaiset palkansaajat pitävät tärkeänä, että nuorille annetaan takuu joko työpaikasta tai opiskelupaikasta, jotta nuorten syrjäytyminen voidaan ehkäistä. Lisäksi kansalaisten ostovoimaa täytyy pitää yllä. Nyt on

rakennettava uuden kestävä talouskasvun edellytyksiä suuntaamalla tutkimus- ja kehitysrahoitusta ympäristö- ja energiateknologiaan. Investoinnit kestäväan tuotantoon ovat tärkeitä kaikilla aloilla. Edelleen on myös investoitava hyvinvointipalveluihin ja julkisiin palveluihin, jotka toimivat yhteiskuntaa tasapainottavina tekijöinä ja estävät taantuman muuttumista lamaksi.

Palkansaajat vaativat myös rahamarkkinoiden valvonnan tehostamista, jotta uusilta talouskriiseiltä voidaan välttyä. Rahamarkkinoilla maksettavista ylisuurista bonuksista pitäisi joko luopua kokonaan tai niiden verotusta pitäisi selkeästi kiristää. On harkittava myös spekulatiivisten valuuttaliikkeiden verotusta. |

EU höristä korvansa köyhille

Euroopan unioni nostaa tänä vuonna tikunnokkaan köyhyyden ja syrjäytyneisyyden. Suomessa EU:n teemavuosi on mitä ajankohtaisin: tuolerot ovat revenneet ja yli kolmetoista prosenttia kansasta elää köyhyyden kipurajalla.

Olenko välillä köyhä, unohdettu yksineläjä, kyydistä pudonnut ja vauhdista jäänyt, kaino köyhä, kenties sairasköyhä vai jo elämäntapaaleen aluksi köyhyyden kokenut yhteiskunnan tulokas? Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL on tuunannut EU:n teemavuoden Suomen olosuhteisiin.

Tämä vuosi on Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuosi.

– Stop köyhyys! Herätäkää päättäjät, kiteyttää projektipäällikkö

Syrjäytyneiden ongelmat pintaan, poliitikot herkiksi sanomalle, toivovat projektipäällikkö Anna Keto-Tokoi ja tutkija Jouko Karjalainen THL:stä.

Anna Keto-Tokoi THL:stä, joka koordinoi lukuisia köyhyyden ja syrjäytyneisyyteen liittyviä tapahtumia eri puolilla Suomea.

EU:n alueella noin 16 prosenttia eli 80 miljoonaa ihmistä, Suomessakin yli kolmetoista prosenttia kansalaisista, elää köyhyyden rajalla. Meikäläisittäin se tarkoittaa, että nelihenken perheen pitäisi tulla toimeen rapialla parilla tonnilla kuukaudessa.

Hyvinvointivaltiota hyväntekeväisyyteen?

Suomessa teemavuoden tunnuskauseksi on valittu stop köyhyys ja rakennetaan yhteiskunta kaikille. Sekä EU:n että Suomen slogan kätkee ajatuksen, että köyhät ja syrjäytyneet ovat ikään kuin hyväksytyt osa rikasta Eurooppaa ja kehitykselle pitää vain panna piste. Ay-liikkeen tavoittelemia päämääriä sosiaalisesti yhdenmukaisesta

Euroopasta on vielä kaukana.

– Lissabonin sopimuksen mukaan työttömyyden piti puolittuvan, mutta finanssikriisin myötä työttömyys kasvaa ja syrjäytyneisyys sitä myötä. Tosin syrjäytyneisyyttä aiheuttavat muutkin kuin taloudelliset seikat kuten mielen-terveyden häiriöt, vanhuus ja jo nuorena putoaminen yhteiskunnan kelkasta. Siksi Suomen teemavuodessa korostuvat lapset ja

nuoret ja heidän pärjämiseensä liittyvät toimet, Anna Keto-Tokoi sanoo.

Ystäviä syrjäytyneille

EU:n teemavuosi istuu suomalaisittain hyvään aikaan. Ensivuonna järjestetään eduskuntavaalit ja köyhille ja syrjäytyneille löytynee paljon ystäviä valtaa havittelevissa.

– Tänä vuonna on tärkeää, että pintaan nousevat piilossa olevat ongelmat ja erilaiset ratkaisukeinot suomalaisen köyhyyden ja syrjäytyneisyyden torjumiseksi, Anna Keto-Tokoi painottaa.

Yhteisvastuuta, yhteisöllisyyttä ja yhtenäistä yhteiskuntaa lujittamalla köyhyyttä ja syrjäytyneisyyttä vastaan kamppaillaan? Eikö ainakin korkean verotuksen pohjoismaiden hyvinvointiyhteiskunnissa tehtävä ole säilytetty valtiolle toisin kuin monissa perheuttamisen EU-maissa?

– Tottahan on, että 1990-luvun puolivälistä näihin päiviin asti Suomessa tulot ovat revenneet ja on palattu 1970-luvun tilanteeseen. Tähän tilanteeseen on tultu verotuksen keventämisen ja sosiaaliturvan leikkauksen kautta. Suomessa verotuloja ei enää käytetä samassa määrin kuin aiemmin hyvinvointipalvelujen ylläpitämiseen, mutta päävastuu heikoimmassa asemassa olevista on edelleen yhteiskunnalla, sanoo tutkija **Jouko Karjalainen** THL:stä.

Hänen mielestään Suomen tie ei kuitenkaan ole hyväntekeväisyysyhteiskunta, vaan hyvinvointiyhteiskunnan vahvistaminen.

Perustulo haastaa ay-liikkeen

Teemavuoden tarkoituksena ei ole herätellä pelkästään kansalaisia yhteisvastuuseen ja poliitikkoja avaamaan silmänsä yhteiskuntaa nakertavalle syrjäytymisen ongelmalle. Projektipäällikkö Anna Keto-Tokoi heittää haasteen myös ay-liikkeelle.

– Keskustelua työhön ja ansioon sidonnaiseen sosiaaliturvaan ja perusturvaan pitää jatkua. Onko meillä varaa jättää nuoret putoamaan kokonaan työstä ja ansioista?

Syrjäytymiseen keskittyvä teemavuosi tangeeraa paljolti ay-liikkeen tavoitteita. Välillä köyhät ovat patkätöyläisiä, joiden kohtalona nykyisessä järjestelmässä on köyhyys myös eläkeikäisenä.

– Toivoisimme, että ay-liike osallistuu teemavuoden keskusteluihin, Anna Keto-Tokoi sanoo.

Köyhyys on häpeä

Suomessa köyhyys esiintyy julkisesti leipäjonoissa ja romanialaisten kerjäläisten esiintymisenä kaupunkien katukuvassa. THL:n määrittelemään ”kainoihin köyhiin” kuuluu paljon ikäihmisiä, joille on kunniantonta hakea sosiaaliturvaa, jonka heille hyvinvointiyhteiskunta tarjoaisi.

– Toisaalta köyhyyttä hyljeksitään, katukuvaan sopeudutaan, vähäosaisuutta salaillaan ja väheksytään. Köyhyys ei kuitenkaan ole köyhien vaan yhteiskunnallinen häpeä, sanoo tutkija Jouko Karjalainen ja toteaa hyväksi, että tilanne tunnustetaan ja asian eteen yritetään tehdä jotain. |

EU-urasta kilpaillaan

Suomalaiset pääsevät kisaamaan työpaikasta EU:n toimielimissä, mutta ura EU-elimissä urkenee vain osallistumalla virkakilpaa.

■ EU-virat olivat muutaman vuoden ”jäissä”, kun unioni rekrytoi väkeä enimmäkseen uusista jäsenmaista. Nyt virkakilpailu avataan kaikille EU-kansalaisille. Maaliskuussa kilpailutukseen tulevat hallintovirkamiesten, heinäkuussa tulkkien ja joulukuussa hallintoavustajien virat.

Kilpailu on kaksivaiheinen. Ensimmäinen osio järjestetään kotimaassa tietokoneella tehtävänä testinä, jossa arvioidaan hakijoiden soveltuvuutta. Sen läpäistyään voi päästä valintakokeisiin Brysselin arviointikeskukseen, jossa hakijoita punnitaan suullisin esityksin, haastatteluin ja ryhmäharjoituksin.

Virka ei avaudu toisenkaan vaiheen läpäisemällä, mutta palkintona pääsee vuodeksi varaolollistalle. Sen jälkeen pelin ratkaisee pitkälti oma sinnikkyys: ansioluetteloita, yhteydenottoja ja itsensä markkinointia valtioneuvoston EU-sihteeristöön tai suoraan yksiköiden päälliköihin ja paikka virkakoneistossa saattaa avautua.

EU-asiantuntija **Lauri Tierala** valtioneuvoston kansliasta sanoo, että virkaa tavoitteleva suomalainen voi saada apua EU-edustustossa Brysselistä, joten ihan itseksensä ei tarvitse ponnistella itsensä markkinoimisessa.

Kova kisa

Tierala sanoo arvioidun, että virkakilpailuun osallistuu parikymmentätuhatta EU-kansalaista. Koska kilpailu on kovaa, rekrytointikilpailuun voi valmistautua valmennuskursseilla, lukemalla hakuoppaita, arvioimalla omaa soveltuvuuttaan vapaaehtoisilla vuorovaikutteisilla testeillä, kartuttamalla EU-tietoa ja päivittämällä ammattiosaamistaan.

Maaliskuussa avattava AD-kilpailu koskee hallintovirkamiehiä johto-, suunnittelu- ja asiantuntija- sekä tutkimustehtäviin. Alempi korkeakoulututkinto riittää useimpiin tehtäviin, Tierala sanoo. Kääntäjien ja tulkkien pätevyysvaatimuksena on korkeakoulututkinto ja äidinkielen lisäksi kahden virallisen EU-kielen taito.

Hallintoavustajien (AST) tehtävät voivat liittyä esimerkiksi tietotekniikkaan, tullihallintoon, varainhoitoon tai kirjanpitoon. Vaatimuksena on yleensä ylioppilastutkinto tai kolmen vuoden ammatillinen koulutus.

EU-hallinnon 40 000 työntekijästä tällä hetkellä yli tuhat on suomalaisia.

Lisätietoja: www.espo.eu, www.vn.fileu, www.eurooppatiedotus.fi

EU lyhyesti

EU-triviaa mestarivisalla

■ Tiedätkö, millä kahdella EU-maalla on melodialtaan sama kansallislaulu tai mistä löytyy EU-kaupunki nimeltä Keila tai missä sijaitsee Suomen ja Ruot-

sin yhteinen koulu? Vastaukset näihin ja muihin rikastuttaviin EU-triviaalitetoihin pääsee käsiksi pelaamalla Eurooppatiedotuksen mestarivisassa. Et tarvitse euroja, eikä häviämistäkään kannata hävetä. Pelaaja

voittaa aina uutta tietoa. (www.eurooppatiedotus.fi) *Eurooppa Trivia*)

60 euron tähden

Kannattaako kitistää? Jäsenyys EU:ssa maksaa suomalaista koh-

den kuusikymppiä. EU-iloihin menee (2008) Suomen bruttokansantuotteesta 0,17 prosenttia. Nettokulu on saatu miinustamalla suorasta jäsenmaksusta EU:lta saadut tukiaiset.

Euroilla pärjää maailmalla

Euro on käypää valuuttaa monessa muussakin maassa kuin yhteisvaluutta-alueen valtioissa. Esimerkiksi Vatikaanivaltiossa ja merten takaisilla Martini-

que- ja Guadeloupe -saarilla voi shoppailla euroilla, vaikka kyseiset pläntit kartalla eivät olekaan EMU-valtioita.

Nimi ei sopimusta paranna

Putositko kelkasta? EU-kuuluisimmat sopimukset kantavat eurooppalaisten historiallisten kaupunkien nimiä: Rooma, Amsterdam, Nizza, Lissabon,

Maastricht... EU-kansalaiselle ei liene väliä, minkä niminen sopimus kulloinkin on voimassa, kunhan sopimuksen sisältö jalkautuisi arkeen.

Työurien pidentymistä arvioi seuraavaksi OECD

Työurien pidentämiseen tähtävissä neuvotteluissa johtaja **Jukka Ahtelan** vetämässä työelämäryhmässä saatiin aikaan yksimieliset toimenpide-esitykset. Raportti sisältää lukuisia toimia, jotka toteutuessaan pidentävät suomalaisten eläkkeelle siirtymistä arviolta yli vuodella. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä eläkkeelle siirtymisiin arvioidaan nousevan noin puolitoista vuotta ja sosiaaliturvan päätöksillä noin puoli vuotta.

- Työmarkkinajärjestöille annettu toimeksianto työurien pidentämiseksi on täytetty, arvioi STTK:n hallitus neuvottelujen jälkeen.

Molempien ryhmien tavoitteena oli esittää keinoja keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiin nostamiseksi kolmella vuodella. STTK ei pidä dramaattisena sitä, että eläke työryhmässä ei saatu aikaan yksimielisiä esityksiä.

- Ikääntyviä työntekijöitä on kohdeltava arvostuen. Työurat eivät pitene eläkeikää nostamalla ja ikääntyneiden turvaa heikentämällä. Kuten Eläketurvakeskuksen selvitykset osoittavat, vuoden 2005 eläkeuudistus toimii toivotulla tavalla. Uusi elin-aikakerroin puolestaan on ollut voimassa vasta kuukauden, joten sen vaikuttavuutta on mahdollon arvioida. Sosiaaliturvassa sovit-

tiin, että niin sanottua eläkeputkea tarkastellaan seuraavan kerran vuonna 2011.

- On tärkeää, että talouden akuutti tilanne ei heijastu pidemmän aikavälin tarkastelua vaativiin eläke- ja työttömyysturvaratkaisuihin.

Eläkeasiat eivät karkaa

STTK painottaa, että ongelmia työelämässä aiheuttavat liika työ ja liian vähäinen työntekijöiden määrä, stressi, kiire ja koventuneet tuottavuusvaatimukset

-Työuraryhmän esitykset olisi saatava pikaisesti eteenpäin ja siten työelämän laatu nousee, toteaa STTK:ta Ahtelan työryhmässä edustanut pääsihteeri **Leila Kostianen**.

Eläkeneuvotteluryhmässä ylipääsemättömäksi kiistakysymykseksi osoittautuivat työttömyysturvan lisäpäivät. Työnantajat haluavat tukkia niin sanotun eläkeputken, palkansaajille tämä heikennys ei kelvannut.

Molempien ryhmien työtä arvioidaan nyt OECD:ssä. Tausaryhmissä ovat edustettuna kaikkien palkansaajien järjestöt. STTK korostaa eläke- ja työurakysymyksissä edelleen asioiden kolmikantaista valmistelua.

- Eläkkeet ovat myöhennettyä palkkaa ja rahoittajia ovat niin työnantajat kuin palkansaajatkin. Palkansaajajärjestöllä on vastuu eläkejärjestelmän kehittämisestä. Tämä ei jäänyt viimeiseksi eläkekeskusteluksi, asioihin palattaneen seuraavan kerran 2013. Tuolloin on myös enemmän tietoa nykyisten eläkelakien toimivuudesta ja toivottavasti kustannusvajekeskustelua voidaan käydä paremman talouden ja työllisyyden oloissa kuin nyt tapahtuu, toivoo STTK:n johtaja **Markku Salomaa**.

Suomi tarvitsee elinikäisen oppimisen strategian

■ Opetusministeriön yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, Elinikäisen oppimisen neuvosto esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö ja opetusministeriö ryhtyvät yhdessä kehittämään elinikäisen oppimisen ohjauspalveluita.

Neuvoston mukaan tavoitteena tulee olla uusien toimintatapojen kehittäminen, nykyisten resurssien tehokkaampi käyttö sekä parempi työn- ja vastuunjako toimijoiden välillä. Neuvosto esittää, että palvelut tulisi järjestää siten, etteivät kansalaiset putoa eri viranomaisten palveluiden väliin. Palveluiden toimivuuden arvioimiseksi tulisi myös määrittää riittävä laatutaso ja sopivat mittarit.

Neuvosto toteaa, että Suomen alueiden erilai-

suudesta johtuen ohjauspalveluiden käytännön toteutus voi vaihdella maan eri osissa. Kansalaisilla tulisi kuitenkin olla tasavertaiset mahdollisuudet palveluiden käyttämiseen asuinpaikastaan riippumatta. Neuvosto pelkää, että valtion tuottavuusohjelman henkilöstövähennykset ja kuntien talousvaikeudet vaarantavat kansalaisien oikeuden tasa-arvoisiin palveluihin.

Elinikäisen oppimisen neuvosto on vuonna 2009 perustettu opetusministeriön yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, joka käsittelee elinikäisen oppimisen edellytyksiin ja aikuiskoulutuspolitiikan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi neuvosto edistää koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä. |

Hanki ihmisen ammatti

Yhteisöpedagogi on laaja-alainen, vuorovaikutustaitoinen kehittämissosaaja. Aikuiskoulutukset on mahdollista suorittaa työn ohessa.

YHTEISHAUSSA
1.3.-16.4.2010
Yhteisöpedagogi (AMK)
Yhteisöpedagogi (ylempi AMK)

Erillishaussa 1.3.-26.3.2010
Degree Programme in Youth Work and Social Equality.

www.humak.fi

humak Humanistinen ammattikorkeakoulu

Yliopistouudistus uhkaa kurjistaa Suomen korkeinta opetusta

■ Suomen kilpailukyky on sidoksissa laadukkaaseen koulutukseen ja osaamiseen. Niillä luodaan tuottavuutta ja kasvua. Koulutusjärjestelmämme on myös oltava kansainvälisesti kilpailukykyinen. STTK:n puheenjohtaja **Mikko Mäenpää** pelkää, että viimevuotinen yliopistouudistus on osoittautumassa Oulun yliopiston YT-neuvotteluiden myötä yliopistojen kurjistamisprojektiksi.

- Uuden yliopistolain valmistelun aikana vuonna 2009 yliopistojen henkilöstöjärjestöt ja myös STTK muistuttivat, että tosiasiallisen autonomian lisääminen edellyttää yliopistojen vakaata taloutta. Oulun yliopiston tilanne on kahden kuukauden sisällä jo toinen osoitus siitä, että hallitus ei kyennyt ennakoimaan yliopistojen oikeusaseman muutoksen taloudellisia vaikutuksia. Edellinen osoitus saatiin joulukuussa, kun opetusministeriö esitti erillisellä lailla yliopistoille muita työnantajia alhaisempaa työttömyysvakuutusmaksua.

Mäenpää muistuttaa, että Suomen hyvinvointia ja menestystä on rakennettu koulutuksen varaan 1960-luvulta lähtien. Nyt kansainvälistyminen haastaa erityisesti korkeakoulutusta. - Säästäminen ja yt-neuvottelut ovat vääriä uudistamisen keinoja, Mäenpää korostaa.

STTK:n mielestä on ilmeistä, että yliopistojen tehtävät ja niiden rahoitus eivät vastaa toisiaan.

- Yliopistojen uudistamisessa tarvitaan irtisanomisten sijaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja -johtamista. Kunta- ja palvelurakennemuutoksessa työmarkkinaosapuolet ovat antaneet yhteiset ohjeet, joissa käsitellään henkilökunnan aseman järjestämistä. Tämä esimerkki ei opetusministeriötä lain valmistelun aikana kiinnostanut, Mäenpää paheksuu.

Julkisen sektorin tuottavuutta arvioitava laadun ja vaikuttavuuden pohjalta

■ Valtioneuvoston asettama kasvutyöryhmä on jättänyt väliraporttinsa pääministeri **Matti Vanhaselle**. Työryhmä korostaa raportissaan tuottavuuden merkitystä tulevaisuuden hyvinvoinnin luojana. STTK:n arvion mukaan taloustaantumavaurioiden korjaamisessa tuottavuuden parantaminen on entistä keskeisempää.

- Työryhmä on keskittynyt Suomen kannalta oleelliseen asiaan. On selvää, että tuottavuuden kehittämisessä vanhat eväät eivät riitä vaan kaivataan uusia ideoita ja yhteisiä ponnistuksia, toteaa STTK:n elinkeinopoliittinen asiantuntija **Antti Aarnio**.

STTK:n mielestä tuottavuuden kasvu lisää kansalaisten hyvinvointia, kun se perustuu työelämän laadun parantamiseen ja hyvien työpaikkojen määrän lisäämiseen.

- Henkilöstön osallistuminen ja mahdollisuus vaikuttaa tuottavuutta parantaviin uudistuksiin on keskeinen tekijä niiden onnistumiselle.

STTK yhtyy työryhmän arvioon siitä, että julkisen sektorin tuottavuuden kehittäminen on suurin haaste tuottavuustalouksissa.

- Korostamme kuitenkin sitä, että julkisen sektorin tuottavuutta pitää tarkastella vaikuttavuuden ja laadun pohjalta. Erityisesti kuntasektorilla tuottavuuden parantuminen edellyttää myös rakenteiden uudistamista, Aarnio huomauttaa.

Työryhmä korostaa tietoyhteiskunnan merkitystä ja tietotekniikan hyödyntämistä.

- Esimerkiksi tietotekniikan paremmasta hyödyntämisestä on puhetta riittänyt, mutta tekoja on ollut vähemmän. Nyt tarvitaan selkeitä päätöksiä siitä, miten Suomi etenee nopeasti todelliseksi tietoyhteiskunnaksi, Aarnio painottaa.

Työttömyyskassat varautuvat yhä kasvavaan työttömyyteen

■ Suomen Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön mukaan työttömyyskassojen hakemusruuhkat on saatu purettua, mutta kassat varautuvat nyt yhä kasvavaan työttömyyteen.

- Kuluvan vuoden aikana työttömien määrä kasvaa ja hakemusruuhkat yllättävät myös tällä hetkellä paineetonta aikaa elävät kassat. Seuraavaksi aalto tavoittaa palvelu- ja julkisen sektorin, arvioi Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön puheenjohtaja **Ranja Nenonen**.

- Vuoden vaihtuessa kassojen työntekijöillä on ollut lakimuutosten vuoksi paljon uutta omaksuttavaa ja voimaantulosäännösten huomioimista. Jatkuviin muutoksiin kassakenttä on kuitenkin tottunut ja muutoksiin saa jatkossakin varautua, Nenonen kertoo.

Työttömyysturvalain yksinkertaistamisen lisäksi työttömyyskassojen tavoitteena on sähköisten palvelumuotojen lisääminen.

IT-yhtiöt iskivät julkishallinnossa kultasuoneen

Julkisen hallinnon tietotekniikkahankkeisiin uppoaa miljoonia euroa, mutta vastinetta rahoille menosäästöinä ei tule

Johtava tuloksellisuustarkastaja **Tommi Voutilainen** valtiontalouden tarkastusvirastosta sanoo, ettei hän ole nähnyt vielä yhtään aidosti säästöjä tuonutta julkisen hallinnon IT-hanketta.

– Erilaisia lukuja kyllä esitetään muun muassa henkilöstön määrän vähenemisestä, mutta kustannuksia alentava vaikutus niillä ei ole, koska tietojärjestelmät maksavat, ja tällöinkin viranomaisten osaamista ulkoistetaan IT-yrityksille.

Voutilainen toteaa yksiselitteisesti, että julkisen hallinnon IT-johtaminen on kriisissä.

– Kriisi näkyy tehostomana toimintana. Se on seurausta puutteista osaamisessa, resursseissa,

Tommi Voutilainen

täytäntöönpanossa ja muutoshalukkuudessa.

Paljon porua, vähän villoja

IT-johtamista on Voutilaisen mukaan yritetty yhtenäistää viimeiset kymmenen vuotta. Strategisia tavoitteita on ”asetettu paljon, mutta mitään ei ole saatu aikaiseksi”.

– Syynä tähän on valtiovarainministeriön heikko täytäntöönpanokyky muutosjohtamisessa ja resurssien sekä osaamisen vähyys.

– Valtion IT-johtaja on käytännössä pienen, 15 henkilön yksikön päällikkö, jolla on käytössään vähemmän IT-rahaa kuin keskivertoviraston tietohallintojohtajalla.

Julkishallinnon IT-johtaminen hajallaan. Sitä ei ole keskitetty valtiovarainministeriöön. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon IT-johtamisen tehtävät ovat sosiaali- ja terveysministeriössä. Yksi suurimmista julkisen hallinnon sektoreista jää näin keskitetyn johtamisen ulkopuolelle.

– Tietojärjestelmiä on kehitetty vain tietyn hallinnonalan tai viraston näkökulmasta. Niiden yleinen hyödynnettävyys on ollut toissijaista tai sitä ei ole otettu huomioon lainkaan.

Voutilaisen mielestä valtiovarainministeriö ei ole koordinoitunut tietojärjestelmien kehittämistä eikä julkisen hallinnon ostajilla ole hänen mukaansa ollut riittä-

vää osaamista huolehtia, että järjestelmät olisivat yhteensopivia.

Konsulttiriippuvuus yletöntä

Tietojärjestelmissä on yhteensopimattomuuden ohella päällekkäisyyksiä. Paljonko on mennyt rahaa hukkaan?

– Lukuja on vaikea arvioida. Kuitenkin puhutaan esimerkiksi viime vuosikymmenen osalta sadoista miljoonista euroista. Pelkästään päällekkäisten tilastojen ja tietojen tuottaminen eri viranomaisissa maksaa miljoonia euroja vuodessa.

Se, ettei IT-järjestelmien kehittämiselle ole julkishallinnossa selvää, osaavaa ja vahvaa vetäjää, on avannut yrityksille kultakaivoksen.

– Monet hankkeet tehdään täysin IT-toimittajan ohjaamana. Julkisessa hallinnossa on harhautettu IT-yritysten ajatusmalliin tilaajan ja toimittajan välisestä kumppanuudesta.

– Toisen osapuolen tarkoituksena on maksimoida voitto yhteistyössä, ja yleensä se tapahtuu siten, että toteutetaan käyttökelpoinen järjestelmä, jonka ylläpidosta rahastetaan.

Voutilainen haluaa lisätä järjestelmän toimittajan vastuuta. Sovittu hinta maksettaisiin kokonaan vastaa sitten, kun toimittajan lupaama tuottavuushyöty realisoituu.

Hän pitää julkishallinnon riippuvuutta IT-konsulteista liian suurena.

– Suomessa ei esimerkiksi verotus toimisi ilman yksittäisiä IT-henkilökonsultteja. |

Toisen tuska on toisen leipä

■ Teknologiateollisuudessa tietotekniikka-ala eli tietotekniikan palveluiden ja ohjelmistojen tuottaminen on ollut ainoa sektori, joka on selvinnyt talouskriisistä suhteellisen hyvin jaloin. Muilla sektoreilla liikevaihto putosi viime vuonna 25–50 prosenttia, mutta tietotekniikka-alalla vain neljä prosenttia vajaaseen seitsemään miljardiin euroon.

Viime vuoden alussa tilaukset vähänotkahti, mutta sen jälkeen alkoi uusi nousu. Vuoden lopussa tilauksia oli jo 16 prosenttia enemmän kuin vuoden 2008 lopussa.

Tietotekniikka-ala tienasi viime vuonna siinä, että muilla aloilla koetettiin kiristää vyötä. Yksi yleinen tie kulujen karsimisessa on IT-palvelujen ulkoistaminen. Sitä tekevät niin yritykset kuin julkinen hallintokin.

Valtion ja kuntien IT-toimintojen kehittämisessä alan yrityksillä riittää töitä pitkään ja hartaasti. Julkisen sektorin tuottavuuden kehittämisessä suurimmat tulokset on tarkoitus saada aikaan juuri sitä kautta.

Kymmenessä vuodessa tietotekniikka-alan henkilöstömäärä on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi, vaikka viime vuosina kasvuvauhti kotimaassa onkin ollut pientä.

Viime vuonna työntekijämäärä Teknologiateollisuus ry:n suhdannekyselyn piiriin kuuluvissa yrityksissä jopa putosi hieman 51 500 henkeen vuoden lopussa. Lomautusjärjestelyjenkin piirissä oli tuhat henkeä.

Leikkaukset olivat kuitenkin pieniä muuhun teknologiateollisuuteen verrattuna.

Firmat liikkuvat yli rajojen

Ohjelmistotuotanto on yksi osa tietotekniikka-alaa ja senkin ke-

hitys on ollut Suomessa reipasta viime vuosina. Tosin ohjelmistotuotannon erottaminen muusta tuotannosta alkaa olla hankalaa, sillä kohta tuotteesta kuin tuotteesta on jotakin koodattua älyä sisällä. Osan firmat tekevät itse, osa on ulkoistettu.

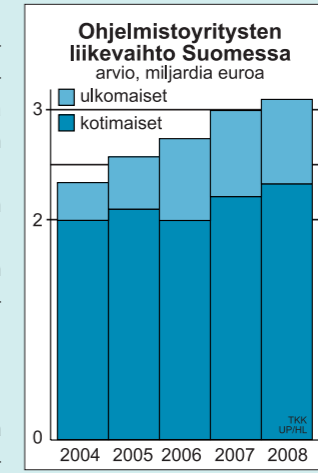
Teknologiateollisuus ry:n viime syksynä teettämän selvityksen mukaan Suomessa oli pitkälti yli neljätuhatta ohjelmistoyritystä. Lähes puolella niistä liikevaihto oli alle 300 000 euroa. Vain kymmenen prosenttia yrityksistä oli sellaisia, joissa oli enemmän kuin kymmenen työntekijää. Mutta pienten yritysten merkitys alalla on myös kasvanut ja muualla pieniä on suhteellisesti vieläkin enemmän.

Vuonna 2008 runsas kolmasosa suomalaisyritysten 2,3 miljardin euron liikevaihdosta tuli ulkomailta. Tosin Tieto Oyj:n kaltaiset yritykset vaikuttavat lukuihin ja valtaosalle vieraajyrityksistä viennin osuus on pieni.

Mutta rajojen yli siirtyvät helposti myös yritykset. Se on usein pienen yrityksen ja sen omistajien onnenpotku. Äskettäin esimerkiksi hollantilainen Gemalto, jolla on 10 000

työntekijää, osti tunnistamisratkaisuja tekevän, parikymmentä henkeä työllistävän Valimo Wirelesin. Valimon toimitusjohtaja iloitsi Kauppalehdessä, että ”nyt päästiin pois piirisarjasta”. Tosin Valimo oli valloittanut maailmaa jo ennen kauppaakin.

Eikä liike täysin yksisuuntaista ole. Mutta harvalla suomalaisella riittää rahkeet isojen poikien peliin. |

TALOUSKELLARI

Akut pysyvät hintavina

■ Sähköautojen yleistymistä hidastavat akkupulmat. Akusta irtoava sähkö säilyy amerikkalaisen BCG-konsulttiyhtiön mukaan kalliina vielä pitkään.

Autoakkujen kustannus kilowattituntia kohti on noin 830 euroa. Tietokoneiden ja matkapuhelinten akkujen kustannukset jäävät alle 200 euron kilowattitunnilta.

Autonvalmistaja Volkswagenin edustaja tosin uskoo, että autonakun hinta kilowattitunnilta putoaa 200 euroon vuoteen 2020 mennessä.

Paitsi kalliit akut, myös lyhyt toimintasäde ja kalliin infrastruktuurin rakentaminen hidastavat BCG:n mukaan sähköautojen yleistymistä.

Syöksylaskua

■ Suomen vienti ja tuonti romahtivat viime vuonna lähes kolmanneksella. Viennin arvo jäi Tullihallituksen mukaan pienemmäksi kuin kertaakaan sitten vuoden 1999.

Ulkomaankaupan kasvu hytyi jo vuoden 2008 kolmannella neljänneksellä. Romahdus tuli saman vuoden lopussa.

Viennin arvo supistui 44,9 miljardiin euroon (- 20,7 miljardia). Tuonnin arvoksi jäi viime vuonna 43,1 miljardia.

Maarianhamina kärjessä

■ Maarianhaminassa vallitsee, tai ainakin vuonna 2008 vallitsi, paras taloudellinen huoltosuhde. Sillä kuvataan työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolisten määrän suhdetta työllisten määrään.

Tilastokeskus laski Maarianhaminan luvuksi 93,7 ja kakkoseksi tulleen Helsingin seutukunnan luvuksi 97,0.

Luvut kertovat, että sataa työllistä kohti on Maarianhaminassa 93,7 työttömää tai muuten työvoimaan kuulumatonta, Helsingin seutukunnalla 97.

Eniten ei-työllisiä oli Tilastokeskuksen mukaan Torniolaakson (216,1), Itä-Lapin (202,4) ja Pielisen Karjalan (199,2) seutukunnissa.

Öljiyvingit ongelmassa

■ Norjan öljyntuotanto on alamäessä. Maa oli vielä vuonna 2000-luvun alussa kolmanneksi suurin öljyntuottaja Saudi-Arabian ja

Venäjän jälkeen. Kun vuoden 2008 tilastot valmistuivat, Norja oli pudonnut 10-kärjessä listan ulkopuolelle.

Parhaimmillaan vuonna 2001 pohjoiset öljyshiekit tuottivat 3,3 miljoonaa tynnyriä päivässä. Viime vuonna päästiin 1,9 miljoonaan tynnyriin, ja maan öljyhallinto pelkää, että kolmen vuoden kuluttua tuotanto on puolittunut huippuvuodesta.

Ongelmana tuotannossa on, ettei nykyisistä lähteistä saada ylös öljyä kuin noin puolet kokonaismäärästä.

TUNNUSLUKU

50,3

■ Tutkimusyhtiö IDC on arvioinut Länsi-Euroopan valtioiden it-menon nousevan 50,3 miljardiin euroon vuonna 2013. Viime vuonna hankkeisiin käytettiin 41,6 miljardia.

Kasvun taustalla tutkimusyhtiö näkee paineen tehostaa valtioiden toimintaa.

TOISTEN JUTUT

Kun englantilaisia valtion virkamiehiä seurattiin yli 20 vuoden ajan, murheellinen käyrä kertoi älyllisen suorituskyvyn alkavan laskea jo 40-vuoden iässä. Niillä, jotka tekivät ylipitkiä työpäiviä ja kokivat univaikeuksia, älyllinen suorituskyky heikkeni vielä jyrkemmin.

Tutkimusprofessori
Mika Kivimäki
Keskusomalainen 11.2.

Kun jaksaminen lisääntyy, jatkaminenkin lisääntyy.

STTK:n pääsihteeri
Leila Kostiainen
UP: n haastattelu 11.2.

Valtaosalla kokeneista työntekijöistä on suhteellisen realistinen käsitys työstä. Monille riittäisi ihan tavallinen työpaikka, jossa pomo ei huohottaisi koko ajan niskaan, vaan olisi paikalla silloin kun häntä tarvitaan.

Toimitussihteeri
Petri Turunen
Ilta-Sanomien 9.2.

Ennen työpaikoilla oli selvä järjestys. Herra johtaja oli herra johtaja ja alaiset alaisia. Insinööriä puhuteltaessa otettiin lakki päästä. Parhaita pomoja kunnioitettiin, useampia ehkä kuitenkin pelättiin. Sellaista ei pitäisi olla enää nyt.

Pääkirjoitustoimittaja
Markku Espo
Kymen Sanomat 8.2.

VM:n raportti kestävyysva-
jeesta ei ole ennuste vaan
julkisen talouden painel-
kelma. - Tilanne on karu,
mutta onko se näin karu?

STTK: n talouspoliittinen
asiantuntija
Ralf Sund
Kansan Uutiset 5.2.

Puhutaan mitä puhutaan,
niin valtaosasta Suomen
nuoria kasvaa ihan kelpo
kansalaisia. He tekevät läk-
syysä, pesevät hampaansa
ja käyttäytyvät muutenkin
säällisesti. ... Mutta sitten
ovat nämä onnettomat mur-
heenkryynit, jotka perus-
koulun jälkeen eivät oikein
tiedä, mihin suuntaan elä-
mässä pitäisi mennä. Ja hei-
tä on paljon ja lisää näyttää
tulevan.

Pääkirjoitus
Aamulehti 6.2.

Sue Townsend: Adrian Mole, Capuccinovuodet WSOY 2007, 379 s.

Kuka muistaa vielä Hadrianus Molen ja hänen salaiset päiväkirjansa? Itse luin niitä teini-ikäisenä ja olin jo ehtinyt unohtaa hauskan, mutta omituisen tyyppin. Pakkohän se oli kirjastossa silmiin osuessa lainata. Hadrianus Mole on saavuttanut aikuisiän, 30 ja 1/4 vuotta, ja jatkaa päiväkirjansa kirjoittamista.

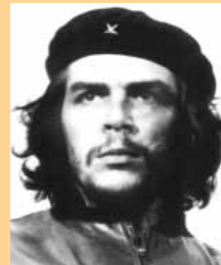
Hadrianus ei ole enää Hadrianus vaan Adrian Mole. Hänellä on poika, joka asuu Adrianin äidin luona. Adrian itse on muuttanut Lontooseen ja työskentelee ”kokkina” kaameassa, mutta suosituksessa trendiravintolassa. Lainausmerkit siksi, että pääasiallisesti Adrian lämmittää ja jatkaa valmisruokia ja tosiasiaa hän ei edes osaa kokata. Ruokalista koostuu lähinnä sisäelinruuista ja jälkiruokana on lähes poikkeuksetta kahvi ja After Eight -konvehti. Jostain käsittelemättömästä syystä ravintola on kuitenkin erittäin suosittu brittijulkisten ja -poliitikkojen keskuudessa.

Ammattinsa ansiosta Adrian saa televisioon ohjelman ”Sikahyvää sisälmyksistä”, joka on suunnattu opiskelijoille ja muille vähävaraisille.

Pohjimmiltaan Adrian on sama Adrian kuin 20 vuotta sitten. Hän on edelleen toivottomasti ja yksipuolisesti rakastunut Pandoraan, josta on nyttemmin tullut työväenpuolueen kansanedustaja. Hän kirjoittaa edelleen ja toivoo, että hänen kirjansa julkaistaisiin.

Ernesto Che Guevara: Tien päällä taas WSOY 2003, 242 s.

Tulevan Kuuban matkan innoittamana päätin lukea Ernesto ”Che” Guevaran, Kuuban suuren sankarin, toisen matkapäiväkirjan. Tien päällä taas on jatkokertomus Chen ensimmäiselle matkakirjalle, Moottoripyöräpäiväkirjalle.

Aineisto kirjaan on saatu Guevaran päiväkirjoista hänen henkilökohtaisesta arkistostaan sekä kirjeistä, joita hän kirjoitti matkaltaan. Kirjassa on myös ennen julkaisemattomia valokuvia. Esipuheen on kirjoittanut Alberto Granado, joka oli Guevaran ystävä ja matkakumppani ensimmäisellä Amerikan kiertomatalla.

On vuosi 1953 ja 25-vuotias Ernesto Guevara de la Serna on juuri valmistunut lääkäriksi. Hän lähtee toiselle matkalleen kiertämään Latinalaista Amerikkaa matkakumppaninaan Carlos Ferrer, lempinimeltään Calica.

Nuoret miehet lähtevät matkaan Argentiinan Buenos Airesista ja Guevara päätyy monien värikkäiden vaiheiden jälkeen Bolivian, Perun ja Ecuadorin kautta Väli-Amerikkaan. Lopulta Ernesto matkaa Meksikoon, jossa hän tapaa Fidel Castron ja tämän Erneston elämään peruuttamattomasti vaikuttaneen tapaamisen seurauksena hän seuraa lopulta Castroa Kuubaan. Loppu onkin historiaa.

Kirja oli kokonaisuutena kiinnostavaa luettavaa ja sopivaa ennakkofilistelyä Kuuban matkaa varten.

TIÄKKONÄ AY:STÄ

1. Hätäkeskuksia on Suomessa hätäkeskusuudistuksen jälkeen nykyisen 15 sijaan

- a) 6
- b) 8
- c) 10?

2. Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten piirissä on noin

- a) 80 %
- b) 85 %
- c) 90 % kunta-alan 440 000 työntekijästä?

3. Vuosi 2010 on Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuosi. EU-alueella elää köyhyysrajan alapuolella lähes

- a) 70
- b) 80
- c) 90 miljoonaa ihmistä?

4. Jyтын puheenjohtaja Merja Ailus aloitti 14.1.2010

- a) Kelan
- b) Kevan
- c) Kepan toimitusjohtajana?

5. Pekka Kampman on

- a) RIA:n
- b) SKL:n
- c) AHT:n uusi puheenjohtaja?

6. Mitä teollista toimintaa Talvivaarassa harjoitetaan?

- a) Laivanrakennusta
- b) Konepajateollisuutta
- c) Kaivostoimintaa

Oikeat vastaukset:
1 a, 2 c, 3 b, 4 b, 5 a, 6 c

Krypto tuo kevään...

... jos ei vielä luontoon niin mieleen kuitenkin. Ja kevät tulee joka tapauksessa ennen pitkää oikeastikin ja alkutalven lumista päästään viimeinkin.

Yksi vaihtoehto on ratkoa netissä, koska tehtävämme löytyvät nykyisin myös osoitteesta www.sanaristikot.net. Niitä voi ratkoa omalla päätteellä ja myös lähettää vastauksen saman tien ratkottuaan tehtävän. Sivulla on paljon muutakin asiaa ristikoista ja mm. vireä reaaliaikainen keskustelupalsta sekä myös mahdollisuus chatilla joko kaikkien tai oman ryhmän kanssa yksityishuoneessa. Lisäksi löytyy artikkeleita ja kolmisentuhatta muuta ristikkoja, joita voi ratkoa huvikseen.

Ratkaisuna voi lähettää koko sivun sellaisenaan TAI numeroista 1-9 muodostuvan sanan joko postitse osoitteella STTK-krypto 2, PL 14, 00781 Hki tai sähköpostilla sanaris@sanaris.fi ennen seuraavan lehden ilmestymistä. Jos vastaa ratkottuaan nettitehtävän, tarvitsee vain painaa ”lähetä ratkaisu” -nappia, kun ruudut ovat täynnä ja on antanut tietonsa!

Palkintoina jaamme viisi STTK-muistolahtaa. Oheinen ratkaisu on numerosta 8/2009, samoin seuraavat voittajat:

Pirkko Kaisla, Turku
Anne Saarinen, Sysmä
Santeri Palosaari, Juotas

Jari Jokela, Tervakoski
Päivi Veijalainen, Imatra

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

www.sanaris.fi/Erkki Vuokila

9			22						2			19		16	7	9	22						
1	19	11	11						9	22	22	11		22			8	9	21	19	22		
	7		11						6		19	15	22	22	23	7			23				
8	2	20	22						5	9	9	5	5	24		17	22	1	24	22			
	24								24		24			16	19	21	22	23	22			23	
20	8	6	21		21	22	23	22	24		14	8	9	5	16	19		5	24	22	14	14	7
22		3	19	21	19		8		5	9	22	24		6		22		2			16		1
10	16	12	6		8	2	21	22	21	8	15	22		20	3	9	9	3		21	7	21	5
20	3	16	4	22	23		8		19	2	5	9	9	22		24	19	9	1	22		19	
22	15	7	19	14	8	19	23	7	9	19		21	7	16	15	5	9		19	18	22	23	22
	13		16	7	24	15	22		22	6	6	8	21	21	22		5	8	16	19		22	
22	9	24	7	6		5	9	7	24	5		5		23			2	22	24	22	16	22	
23		7	21	22	22	23	7	6	5	6		14	3	10	20	7		22	23	22	9	7	6
17	19	24	19		21	22	24	9	5		20	22	9	7	7	6	22	24		23		9	
22	16	19	24		8			7	24	21	8	24		8	9	15	22		20	22	9	7	
	18		21	5	24	13	13	6		16	19	9	9		22	14	14	7	8	21	21	19	
4	22	21	22	16		20		12	7	6	5	6		5		23	19	7	16	7		5	
22		12		13		20	3	12	9		5	10	3	14	24	7		2	22	18	19	24	22
24	5	2	24	13	15	13		16	22	10	6	7		14		4	7	22	6	22		9	
22		13		24		24	5	7	16		22	24	24	5		7		24		24	13	7	24

Onnittelut voittajille ja kiitokset kaikille mukana olleille!

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

käyntiosoite: Mikonkatu 8 A, 6. kerros, 00100 Helsinki

postiosoite: PL 421, 00101 Helsinki

puhelin: 09 131 521

sähköposti: etunimi.sukunimi@sttk.fi

www.sttk.fi

palkat kohdalleen
iloa työhön
aikaa elämälle

STTK:n jäsenliitot

Ammattiliitto Suora www.suora.fi	Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry www.ria.fi
Ahtaus- ja Huolinta-alan Tekniset AHT www.aht-tekniset.fi	Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI www.seteli.fi
Erytisalojen Toimihenkilöliitto ERTO www.erto.fi	Suomen Konepäällystöliitto SKL www.konepaallystoliitto.fi
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty www.jytyliitto.fi	Suomen Laivanpäällystöliitto SLPL www.seacommand.fi
Kirkon Alojen Ammattijärjestö SVTL www.svtl.fi	Suomen Lähi- ja perushoitajaliitto SuPer www.superliitto.fi
Liiketalouden Liitto LTA www.liiketaloudenliitto.fi	Suomen Palomiesliitto SPAL ry www.palomiesliitto.fi
Mediaunioni MDU www.mediaunioni.fi	Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL www.terveydenhoitajaliitto.fi
Meijerialan Ammatillaiset MVL www.mvl.fi	Tehy www.tehy.fi
METO – Metsäalan Asiantuntijat www.meto-ry.fi	Toimihenkilöunioni TU www.toimihenkilouunioni.fi
Palkansaajajärjestö Pardia www.pardia.fi	Vakuutusväen liitto VvL www.vvl.fi